

Министерство образования и науки Луганской Народной Республики
Государственное учреждение Луганской Народной Республики
«Научно-методический центр развития образования Луганской Народной Республики»

Рассмотрено:
На заседании научно-методического совета
ГУ ЛНР «НМЦРО ЛНР»

Протокол № 4
от 14.08. 2015 г.

Согласовано:
И.о. директора
ГУ ЛНР «НМЦРО ЛНР»

Колесникова О.А.

Утверждено:

И.о. министра
образования
и науки ЛНР

Ткаченко В.Г.

**ПРОГРАММА
ПО УКРАИНСКОЙ ЛИТЕРАТУРЕ**

для V – XI классов
общеобразовательных учебных учреждений
с преподаванием на русском языке

Луганск

2015

Составители:

Гринева О.В. – учитель украинского языка и литературы Коммунального учреждения «Луганская средняя общеобразовательная школа I-III ступеней №18»;

Зобаренко В.А. – учитель украинского языка и литературы Коммунального учреждения «Луганская средняя общеобразовательная школа I-III ступеней №48»;

Кагукина И.Н. – учитель украинского языка и литературы Коммунального учреждения «Луганское учебно-воспитательное объединение №59»;

Колесникова М.Н. – методист по украинскому языку и литературе, русскому языку и литературе Коммунального учреждения «Луганский методический центр»;

Литинская А.Н. – учитель украинского языка и литературы Коммунального учреждения «Луганская специализированная школа I-III ступеней №1 имени профессора Льва Михайловича Лоповка»;

Мухина Е.В. – учитель украинского языка и литературы Коммунального учреждения «Луганский учебно-воспитательный комплекс специализированная школа I ступени - гимназия №30»;

Серокурова Н.Б. – заместитель директора государственного учреждения «Научно-методический центр развития образования Луганской Народной Республики»;

Шевченко Т.Ф. – учитель украинского языка и литературы Коммунального учреждения «Луганский учебно-воспитательный комплекс специализированная школа I ступени - гимназия №60 имени 200-летия г. Луганска»;

Эсаулова Н. В. – учитель украинского языка и литературы Коммунального учреждения «Луганская специализированная школа I-III ступени №57».

Под общей редакцией **Студеникиной В.П.** – заведующей кафедрой филологических дисциплин Института психологии и педагогики Луганского Национального Университета имени Т. Шевченко, кандидата педагогических наук.

Рецензенты:

Шкуран О.В. – кандидат филологических наук, доцент кафедры украинского языка и общего языкознания Луганского Национального Университета имени Т. Шевченко;

Калина Н.Ю. – ассистент кафедры украинского литературоведения и компаративистики Луганского Национального Университета имени Т. Шевченко.

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Пропонована програма з української літератури для V-XI класів призначена для вивчення української літератури у загальноосвітніх навчальних закладах з російською мовою навчання. Художня література, яка є специфічною формою образного змалювання життя, вивчається в школі як мистецтво слова. У процесі сприйняття художнього тексту вона забезпечує естетичну насолоду читачеві, збуджуючи його найпотаємніші думки й почуття, сприяє формуванню інтелектуальної духовно багатой творчої особистості, її морально-естетичному розвитку. Літературна освіченість, на відміну від освіти вузько спеціальної, є атрибутом культурних людей будь-якого фаху.

Програма поєднує в собі історичний, культурологічний, літературознавчий, морально-етичний та естетичний аспекти з врахуванням вікових особливостей учнів шкільного віку. Пропонована програма зберігає кращі здобутки методики навчання української літератури, до її основи покладені розробки визнаних літературознавців і практиків, таких як М.Г. Жулинський, Г.Ф. Семенюк, Р.В. Мовчан, О.М. Івасюк, Н.В. Гуйванюк, В.Є. Бузинська.

Українська література – навчальний предмет, об'єктом вивчення якого є кращі твори й головні етапи розвитку українського літературного процесу. **Головною метою** вивчення предмета є залучення школярів до найвищих досягнень української літератури і культури, загальнолюдських духовних цінностей, виховання естетичного смаку, високої читацької і загальної культури, вироблення імунітету проти низькопробних явищ масової культури.

Для досягнення цієї мети необхідно вирішувати такі основні завдання:

- **навчати** школярів сукупності відомостей про явища українського літературного процесу, загальні закономірності його перебігу від найдавніших часів до сьогодення;
- **давати** їм літературознавчі поняття і терміни, необхідні для повноцінного аналізу й інтерпретації художніх текстів, а також розуміння головних закономірностей перебігу літературного процесу;
- **вчити** визначати своєрідність і загальнолюдську цінність творів української літератури (у т. ч. у зіставленні з творами російської літератури та інших видів мистецтва);
- **відпрацьовувати** навички розрізнення явищ класичної та масової культури;
- **розвивати** мислення школярів (образне, асоціативне, абстрактне, логічне тощо);
- **виховувати** в учнів повагу до духовних здобутків людства ; расову, етнічну, соціальну, релігійну і гендерну толерантність водночас із здатністю формувати, формулювати й активно відстоювати власну точку зору, систему життєвих (у т.ч.

естетичних) цінностей і пріоритетів, прагненням мати власне, ніким не нав'язане світобачення.

Під час добору творів для текстуального вивчення враховувалася не лише їх естетична цінність (у т.ч. належність до "літературного канону"), виховна спрямованість, відповідність віковим особливостям школярів, а й бралася до уваги здатність конкретного художнього тексту репрезентувати певне літературне явище, добу, стиль (від індивідуально-авторського до стилів літературних епох).

У викладанні **української літератури** звертаємо увагу на наступні особливості:

1. Навчати оволодінню прийомам аналізу та інтерпретації літературного твору як художнього цілого.
2. Навчати вмінню зіставляти художні твори, знаходити аналогії в творчості різних письменників.
3. Виявляти історико-культурний контекст, в якому створювався художній твір.
4. Звертати особливу увагу на пізнавальну роль виразних засобів художньої мови у виявленні ідеї твору та авторської позиції.

К-ть год.	Зміст навчального матеріалу	Вимоги до рівня загальноосвітньої підготовки учнів
1	<p>ВСТУП Слово в житті людини. Початок словесного мистецтва: фольклор і літописи. Художня література як мистецтво слова. Види мистецтва. ТЛ: образне слово.</p>	<p>Розуміти роль художнього слова в житті людини, специфіку художнього образу. Називати види мистецтва. Вміти відрізняти художню творчість од інших видів діяльності людини.</p>
4	<p>СВІТ ФАНТАЗІЇ, МУДРОСТІ Міфи і легенди українців: «Про зоряний Віз», «Чому пес живе коло людини?», «Берегиня», «Дажбог», «Як виникли Карпати», «Чому в морі є перли і мушлі» Первісні уявлення про всесвіт і людину, реальні та фантастичні елементи людської поведінки. Добро і зло, їхня роль у житті. Народні перекази: «Білгородський кисіль», «Прийом у запорожців». Лицарство та відвага запорозьких козаків. ТЛ: міф, фольклор, легенда, переказ. Народні казки «Про правду і кривду», «Мудра дівчина», «Летючий корабель» Тематика народних казок, їхні різновиди (про звірів, побутові, фантастичні, пригодницькі тощо). Побудова казки (зачин, кінцівка), її яскравий національний колорит. Народне уявлення про добро і зло в казці. Аналіз фантастичного і реального, смішного і страшного, красивого і потворного в казках. ТЛ: народна казка.</p>	<p>Уміти розповідати про виникнення міфів, легенд. Переказувати міфи і легенди, тлумачити їхній зміст. Розуміти роль і місце реального та фантастичного в житті. <i>Розвиток допитливого, шанобливого ставлення до світоглядних уявлень наших предків</i></p> <p>Знати зміст українських казок. Розуміти особливості побудови народної казки, роль у ній фантастичного елементу. Вміти виразно і вдумливо читати казки, переказувати їх. Характеризувати казкових героїв, аналізувати реальне і фантастичне. Уміти пояснювати народні уявлення про добро і зло, красиве і потворне, смішне і страшне (на основі текстів казок). Уміти висловлювати власні міркування про зміст казок, проводити аналогії з сучасним життям. <i>Усвідомлення постійної присутності в житті, в душі людини добра і зла, красивого і потворного.</i> <i>Розвиток творчих здібностей (уяви, фантазії, прагнення експериментувати).</i></p>
2	<p>Літературні казки І. Франко. «Фарбований Лис» Дитинство письменника. І. Франко-казкар (зб. «Коли ще звірі говорили»). Зміст казки, головні персонажі, другорядні. Образ Лиса, риси його характеру. Особливості літературної казки, її відмінність од народної.</p>	<p>Уміти розповідати про дитинство письменника, про І. Франка-казкаря. Знати зміст казки, уміти переказати її фрагменти. Виразно і вдумливо читати казку в дійових особах. Розповідати про Лиса. Розрізняти головних персонажів і другорядних. Давати власну оцінку вчинкам і поведінці персонажів. Уміти пояснити особливість</p>

	<p>ТЛ: літературна казка. Мова автора і мова персонажів.</p>	<p>літературної казки. <i>Осмилення негативної ролі лицемірства, зазнайства і хвалькуватості в житті сучасної людини.</i></p>
2	<p>Василь Королів-Старий. «Хуха-Моховинка» Короткі відомості про письменника і його фантастичні казки. Образи фантастичних істот, створені уявою автора на основі українського фольклору. Добро і зло в цих казках. Світлий, життєствердний погляд на світ. Аналіз зовнішності (портрета) казкових істот. Наскрізний гуманізм казок. ТЛ: портрет.</p>	<p>Уміти вдумливо і виразно читати казки, переказувати їхній зміст. Знаходити описи зовнішності фантастичних істот, аналізувати їх. Оцінювати вчинки персонажів із позицій гуманізму. Розрізняти персонажів — носіїв добра і зла. Коментувати прояви добра і зла, зображені в цій казці, і в сучасному житті. <i>Усвідомлення повчального впливу цієї казки. Прищеплення бажання робити добро як спонуку до позитивної життєдіяльності. Усвідомлення важливої потреби уважного ставлення до ближнього, любові до нього.</i></p>
2	<p>Василь Симоненко. «Цар Плаксіє та Лоскотон» Цікава сторінка з життя митця. Різні життєві позиції царя Плаксія і Лоскотона (песимістична й оптимістична). Казкова історія і сучасне життя. ТЛ: віршована мова (рима, строфа, ритм).</p>	<p>Виразно й осмислено читати казку, звертаючи увагу на ритм, риму, особливий порядок слів віршованої казки. Визначити основні риси характеру дійових осіб твору. Простежувати різні способи життя та поведінки дійових осіб. Розуміти значення для розкриття змісту твору Назви казкової країни, імен персонажів казки. Виокремлювати основні епізоди. Пояснювати відмінність прозової і віршованої мови казок. Висловлювати особисте ставлення до зображуваного. Проводити аналогії з сучасним життям. <i>Усвідомлення значення для людини та її життя оптимістичного погляду на світ. Розвиток уміння керувати своїми емоціями.</i></p>
2	<p>Із народної мудрості Загадки Загадка як вид усної народної творчості. Розгляд змісту і форми загадок. Види загадок (про людей, їхнє життя, про природу та її явища, про рослин, тварин). Прислів'я та приказки Народне уявлення про довколишній світ та його оцінка в прислів'ях і приказках. Краса і мудрість цього жанру усної народної творчості. ТЛ: загадка, прислів'я, приказка.</p>	<p>Уміти називати види загадок, відгадувати їх. Пояснювати логіку їх відгадування. Розглядати і пояснювати особливості будови загадки, роль у ній метафори. Уміти самому складати загадки. Називати види прислів'їв і приказок. Розуміти їхню дотепність і мудрість. Вміти відрізняти прислів'я від приказки та пояснювати їх, проєктуючи на ситуації сучасною життям. Вивчити напам'ять: кілька загадок, прислів'я і приказки (на вибір). <i>Формування шанобливого ставлення до кмітливості та мудрості нашого народу. Осмилення ролі в сучасному світі цих якостей, розвиток афористичності й точності думки, уваги до вибору лексики власних суджень. Розвиток допитливості, спостережливості, уважності, кмітливості як важливих елементів</i></p>

		<i>розумової діяльності людини. Розвиток логічного мислення.</i>
1	<p>Леонід Глібов. «Химерний, маленький...», «Що за птиця?», «Хто вона?», «Хто розмовляє?», «Хто сестра і брат?»</p> <p>Відомий український поет і байкар. Фольклорна основа його віршованих загадок. Особливості його поетичної мови.</p> <p>ТЛ: акровірш, порівняння.</p>	<p>Виразно, осмислено читати загадки, пояснювати способи їх відгадування. Розглядати і коментувати особливості поетичних загадок Л. Глібова, роль у них казкових елементів, гумору, пестливих слів.</p> <p><i>Розвиток кмітливості, розумових здібностей людини, пам'яті, творчої уяви.</i></p>
2	<p>ІСТОРИЧНЕ МИНУЛЕ НАШОГО НАРОДУ</p> <p>Літописні оповіді: «Три брати – Кий, Щек, Хорив і сестра їхня Либідь», «Святослав укладає мир з греками і повертається до Києва. Смерть Святослава», «Володимир вибирає віру», «Розгром Ярославом печенігів. Початок великого будівництва в Києві. Похвала книгам» (подавати на основі «Повісті минулих літ» у переказі В.Близнеця). «Повість временних літ»(уривки) найдавніший літопис нашого народу. Значення літописання для нащадків. Казкові та історичні мотиви літописних сюжетів. Любов руських князів до своєї землі, їхня сила духу, воля, благородство, сміливість, рішучість, вірність тощо.</p> <p>ТЛ: літопис.</p>	<p>Знати про історичну і літературну пам'ятку «Повість временних літ». Розуміти значення давнього літописання для нащадків.</p> <p>Розповідати про легендарного Нестора Літописця. Усвідомлено переказувати оповіді. Аналізувати риси характерів руських князів. Уміти розрізняти казкові та історичні мотиви літописних сюжетів.</p> <p><i>Усвідомлення душевної краси і сили наших Предків, любові руських князів до своєї землі як достойного прикладу для нащадків.</i></p>
3	<p>Олександр Олесь. «Ярослав Мудрий», «Микита Кожум'яка»</p> <p>Поетична оповідь про минуле нашого народу, князів Київської Русі, їхню мудрість, благородство, хоробрість, любов до рідної землі. Драматичний твір на тему народної казки.</p> <p>ТЛ: драматичний твір і його побудова, гіпербола.</p>	<p>Уміти виразно й усвідомлено читати поезії, визначити засоби поетичної мови.</p> <p>Розповідати про давньоруських князів. Висловлювати власні міркування про зміст заповіту Ярослава Мудрого і його актуальність сьогодні. Виразно в особах читати драму-казку «Микита Кожум'яка».</p> <p>Вміти виокремлювати в ній найнапруженіші епізоди. Розглядати своєрідність побудови драматичного твору. Розуміти зв'язок історичного минулого з сучасністю.</p> <p><i>Зацікавлення історичним минулим українського народу, шанобливе ставлення до заповітів наших предків та осмислене їх виконання.</i></p>
2	<p>СВІТ ПРИРОДИ</p> <p>Тарас Шевченко. «За сонцем хмаронька пливе...», «Садок</p>	<p>Пригадати відомості про Україну часів Т. Шевченка.</p> <p>Уміти розповісти про дитинство поета і</p>

	<p>вишневий коло хати...» С. Васильченко. «В бур'янах» Україна часів Т. Шевченка. Розповідь про поета, його дитинство (на основі повісті С.Васильченка). Картини довколишнього світу, природи у поезіях Т.Шевченка – інша, художня реальність, створена уявою митця за допомогою засобів образної мови. ТЛ: персоніфікація, ліричний твір.</p>	<p>його родину. Відтворювати настрої пейзажних поезій, описувати власні відчуття, викликані художнім словом. Виразно читати поезії. Знаходити в них порівняння, персоніфікацію. Вивчити напам'ять: «Садок вишневий коло хати...». <i>Виховання почуття прекрасного, усвідомлення етичної насолоди від твору мистецтва, спонукання до оптимістичного, життєствердного погляду на світ. Розвиток уміння висловити власні відчуття, емоції.</i></p>
1	<p>Павло Тичина. «Гаї шумлять...», Коротко про поета і край, де він народився. Майстерне відтворення краси природи, вираження життєрадісності. Мелодійність віршів П. Тичини. ТЛ: метафора, епітет.</p>	<p>Виразно і вдумливо читати поезії. Розвивати вміння відчувати поезію, усвідомлювати та висловлювати свої відчуття. Розглядати кольорову палітру вірша. Відтворювати в уяві аналогічні картини природи, спостережені в житті. Вивчити напам'ять «Гаї шумлять» <i>Розвиток естетичного смаку, відчуття краси образного слова.</i></p>
2	<p>Євген Гуцало. «Лось», «Сім'я дикої качки». Основні відомості про письменника. Вічне протистояння добра і зла – наскрізна тема світового мистецтва. Порушення цієї теми в оповіданні «Лось», «Сім'я дикої качки». Співчуття, милосердя – шлях до перемоги добра. Образи хлопчиків, їхня невідступність у захисті гуманних переконань. ТЛ: оповідання.</p>	<p>Розвиток уміння переказувати оповідання, визначати його тему та жанрові особливості, виокремлювати в ньому і пояснювати найбільш вражаючий фрагмент. Характеризувати образи. Давати власну оцінку зображуваному. Вміти міркувати про великий світ природи і людини в ньому, про добро і зло, любов і милосердя і висловити своє ставлення.. <i>Усвідомлення турботи про світ природи і рідних людей як неодмінна риса гуманної, гідної поведінки.</i></p>
1	<p>Максим Рильський. «Дощ» («Благодатний, довгожданий...»), «Осінь-маляр із палітрою пишною...». Основні відомості про поета. Його вміння бачити красу рідної природи і створювати красу засобами поетичної мови.</p>	<p>Виразно і вдумливо читати поезії. Вміти виокремлювати в них образ ліричного героя, відтворювати його емоції та почуття, порівнюючи із власним образним баченням природи. Вивчити напам'ять вірш «Осінь-маляр...»<i>Усвідомлення образного бачення світу як важливого чинника розвитку творчих здібностей.</i></p>
1	<p>Григор Тютюнник. «Дивак» Коротко про письменника. Ідея неповторності й багатства внутрішнього світу людини. Паралельність і єдність двох світів – природи і людини, зображені в оповіданні. Точність і лаконізм описів природи. Допитливий, чуйний, добрий</p>	<p>Уміти переказувати цікавий епізод із дитинства письменника. Розглядати точність і лаконізм описів природи, їхню роль в оповіданні. Розповідати про особливості характеру Олеса, його обдарованість. Складати план до характеристики цього образу. Висловлювати власні міркування про характер хлопчика, оцінювати його</p>

	хлопчик Олесь, його жага пізнати загадковий світ природи, уміння фантазувати, уявляти. Гідна поведінка Олесья як позиція особистості.	незвичну поведінку. Пояснювати назву оповідання. Вчитися порівнювати літературного героя із собою.
1	Микола Вінграновський. Повість «Сіроманець» Захоплююча і драматична історія про хлопчика й вовка як приклад гармонії людини й природи («Сіроманець»). Гуманізм повісті. Доброта, вигадливість, рішучість Сашка, його здатність на самостійні вчинки, особливо у відстоюванні своєї позиції.	Уміти переказати найцікавіші епізоди повісті, схарактеризувати головного героя за планом.
1 (уп род овж рок у)	ЛІТЕРАТУРА РІДНОГО КРАЮ Ознайомлення з доступними для сприймання й цікавими для п'ятикласників творами письменників-земляків.	Знати про письменників-земляків, їхні твори. Розуміти зміст цих творів. Виразно читати і висловлювати власну думку про них. <i>Виховання шанобливого ставлення до митців свого краю як до особливо обдарованих людей, співців рідної землі.</i>
1	УРОК-ПІДСУМОК Бесіда про твори, що вивчалися упродовж року й викликали найбільше роздумів, суперечок, зацікавлення.	Згадати про письменників і твори, що вивчалися упродовж року. Закріплення вміння висловлювати власні міркування про найулюбленіші твори. <i>Усвідомлення того, що власна думка і власна позиція – важливі риси характеру особистості.</i>

Додаткова література для читання (на вибір)

Вінграновський М. «Первінка»

Воронина Л. «Суперагент 000. Таємниця золотого кенгуру»

Гаврош О. «Пригоди тричі славного розбійника Пінті»

Ільченко О. «Загадкові світи старої обсерваторії»

«Життя видатних дітей» (Серія)

Королів-Старий В. «Потерчата»

Костецький А. «Пригоди славнозвісних книг», «Дракон Міні Макс», «Суперклей Христофора Тюлькіна»

VI КЛАС

Усього — 34 год. На тиждень — 1 год.

К-ть год.	Зміст навчального матеріалу	Вимоги до рівня загальноосвітньої підготовки учнів
2	<p>КАЛЕНДАРНО-ОБРЯДОВІ ПІСНІ. „Весняночка-паняночка”, „Пісенька житнього віночка”, „Ой хто, хто Миколая любить”, „Добрий вечір тобі, пане господарю!”, „Щедрик, щедрик, щедрівочка”.</p> <p>Теорія літератури: Народні пісні, їх види. Календарно-обрядові пісні, колядки та щедрівки</p>	<p>Учень:</p> <p>характеризує народну пісню як жанр фольклору, визначає види народних пісень. Знає про народних співців – лірників та кобзарів (бандуристів). Розповідає про пісні літературного походження, про зв’язок літературних пісень з народними.</p> <p>Класифікує календарно-обрядові пісні (веснянки, купальські, жниварські, колядки та щедрівки), визначає їх ознаки. Пояснює, чому більшість обрядів та обрядових пісень пов’язані із землеробською працею.</p> <p>Виразно читає й аналізує тексти календарно-обрядових пісень. Вивчає напам’ять одну з народних пісень („Добрий вечір тобі, пане господарю!” або „Щедрик, щедрик, щедрівочка”).</p> <p>Висловлює судження про головні календарні обряди українців, про святкування Різдва, Нового року, Святого Миколая, про підготовку до величних народних свят. Називає свої улюблені народні пісні</p>
1	<p>Богдан Лепкий. „У жнива”</p>	<p>Знає короткий біографічний нарис про письменника (окремі фрагменти його біографії). Виразно читає вірш. Пояснює зміст поезії „У жнива”, яка присвячена трударям землі, людям, що все життя віддали хліборобській праці. Визначає, якими художніми засобами поет створює образ рідної ниви. Описує зображену у вірші картину жнив. Характеризує ставлення автора до загальнолюдських цінностей. Висловлює власні судження щодо селян, які з ранку до глибокої ночі працюють у полі, не жаліючи себе</p>
2	<p>Микола Вінграновський. „Грім”, „Що робить сонце уночі”, „Гусенятко”.</p> <p>Теорія літератури: Література і дійсність. Образотворче мистецтво і література</p>	<p>Знає окремі фрагменти біографії М. Вінграновського. Виразно читає вірші, акцентуючи увагу на засобах художньої виразності мови. Пояснює, за допомогою яких художніх засобів створено образи-персонажі поезій: грому, сонця.</p> <p>Читає й переказує текст оповідання „Гусенятко”. Визначає головну думку твору – відновлення єдності живого світу.</p> <p>Аналізує привабливе й малознайоме</p>

		пташине життя, що є часточкою природи. Висловлює судження про необхідність співчувати слабшому та бережно ставитись до довкілля. Висловлює судження про взаємозв'язок літературних творів та творів образотворчого мистецтва
2	<p>Леонід Глібов. „Вовк і кіт”, „Щука”. Акрівірші: „Хто доня?”, „Що за птиця?”. „Журба”.</p> <p>Теорія літератури: Літературна байка та акривірш. Алегорія</p>	<p>Знає короткий біографічний нарис про письменника (окремі фрагменти його біографії). Аналізує поняття байки, її структуру. Пояснює особливості байки як гумористичного жанру. Характеризує зміст байок „Вовк і кіт”, „Щука”. Виразно й усвідомлено читає та переказує зміст байок „Вовк і кіт”, „Щука”, визначає головну думку байок, характеризує викривальну й повчальну їх спрямованість (мораль). Вивчає одну з байок напам'ять.</p> <p>Висловлює судження про алегоричне зображення в байках реальних подій та людських вчинків, про зв'язок прочитаного з власними життєвими спостереженнями. Визначає поняття акривірша, знайомиться зі змістом творів, висловлює судження про власне враження від прочитаного. Виразно читає поезію „Журба”, спостерігає за настроями ліричного героя, пояснює, чому поетичні рядки стали улюбленою народною піснею</p>
1	<p>Степан Руданський. „Вовки”, „Козак і король”, „Запорожці у короля”, „Окуляри”.</p> <p>Теорія літератури: Поняття про гумор. Співомовка</p>	<p>Знає короткий біографічний нарис про письменника (окремі фрагменти його біографії). Характеризує жанри гумору (байки, усмішки, гуморески, співомовки, анекдоти), дає їх визначення. Аналізує зміст співомовок „Вовки”, „Козак і король”, „Запорожці у короля”, „Окуляри”.</p> <p>Виразно читає й переказує зміст співомовок, визначає їх головну думку, характеризує зв'язок серйозних історичних фактів з їх гумористичним відображенням у співомовках.</p> <p>Висловлює судження про роль гумору в житті людини, обґрунтовує власні спостереження над смішними ситуаціями в житті</p>
1	<p>Яків Щоголів. „Листопад”.</p> <p>Теорія літератури: Про словесний малюнок, словесну деталь</p>	<p>Знає зміст вірша. Виразно читає вголос. Описує зображену у вірші картину осінньої пори. Аналізує змалювання змін природи в літературному творі. Пояснює, якими художніми засобами поет створює осінній пейзаж. Пояснює зміст поняття „словесний малюнок”. Порівнює літературний пейзаж із образотворчим та музичним.</p>

2	<p>Спиридон Черкасенко. „Маленький горбань”.</p> <p>Теорія літератури: Поняття про епічний твір. Поняття про героя художнього твору</p>	<p>Знає короткий біографічний нарис про письменника (окремі фрагменти його біографії). Виразно й усвідомлено читає й переказує оповідання „Маленький горбань”, складає план твору. Характеризує образ головного героя Павлика, оцінює образ хлопчика через його вчинки, з’ясовує його стосунки з іншими дітьми. Робить висновок про ставлення автора до свого персонажа. Висловлюється про своє сприйняття твору. Має поняття про епічний твір, зокрема оповідання як літературний жанр</p>
1	<p>Микола Вороний. „Євшан-зілля”.</p> <p>Легенда про євшан-зілля (із Галицько-Волинського літопису).</p> <p>Теорія літератури: Поняття про поему.</p>	<p>Знає короткий біографічний нарис про письменника (окремі фрагменти його біографії). Виразно та усвідомлено читає й переказує зміст поеми М. Вороного „Євшан-зілля”, визначає його історичну основу, зв’язок з народною легендою (за літописом). Характеризує тему та головну думку. Розповідає про життя ханського сина в полоні та пояснює, чому він забув рідний край. Висловлює судження про історичну пам’ять як усвідомлення приналежності людини до свого народу</p>
2	<p>Олександр Олесь. „Печенізька облога Києва”, „Метелиця чи дівчина...”.</p> <p>Теорія літератури: Поняття про історичну поему</p>	<p>Знає короткий біографічний нарис про письменника (окремі фрагменти його біографії), акцентує увагу на натхненній творчій праці впродовж усього життя, називає опоетизовані народні казки, поеми. Пояснює історичну основу поеми „Печенізька облога Києва”. Виразно та вдумливо читає й переказує зміст поеми, визначає тему, головну думку твору. Характеризує образ хлопчика та його героїчні вчинки. Висловлює судження про героїзм, героїчні вчинки дітей у різних життєвих ситуаціях. Виразно читає вірш „Метелиця чи дівчина”, визначає його тему. Розповідає про образ зими у творчості відомих йому письменників. З’ясовує особливість жанру історичної поеми, її змістову та мовну специфіку</p>
1	<p>Дніпрова Чайка.</p> <p>„Дівчина-чайка”, „Морське серце”.</p> <p>Теорія літератури: Поняття про легенду, поезію в прозі</p>	<p>Знає зміст творів, визначає їх тему та ідею. Аналізує головні алегорично-символічні образи-персонажі. Пояснює, які життєві явища та події спричинилися до появи циклу „Морські малюнки”. З’ясовує відмінність вірша від поезії у прозі, наводить приклади. Розмірковує про мовні засоби відтворення мариністичного</p>

		пейзажу, порівнює його з творами образотворчого мистецтва. Виносить судження про мариністику в літературі
1	Максим Рильський. „Пісні”, „Порада”, „Ознаки весни”. Теорія літератури: Віршові розміри: ямб, хорей	Знає короткий біографічний нарис про письменника (окремі фрагменти його біографії). Декламує вірші, дотримуючись піднесеного настрою, пояснює зміст образних висловів творів, виявляє ставлення ліричного героя до пісень інших народів. Знаходить і пояснює рядки, що розкривають ставлення автора „до братніх на землі пісень”, а також до народів, які їх створили. Визначає віршові розміри поезії „Пісні”. Висловлює судження про значення пісні як вияву культури, традицій кожного народу. Розмірковує про образне значення віршів „Порада”, „Ознаки весни”. Практично засвоює способи розрізнення віршових розмірів, взаємозв’язок між ритмічною будовою твору та його змістом
1	Віктор Кава. „Пиріжок з калиною”	Знає короткий біографічний нарис про письменника. Переказує зміст оповідання. Визначає його головну думку: добро і щедрість – основа людського життя. З’ясовує риси характеру героїв оповідання, вирізняючи ті, які викликають прихильність і симпатію. Висловлює судження про мотиви поведінки героя та власне ставлення до його вчинків
1	Остап Вишня. „Перший диктант”, „Як ми колись учились”. Теорія літератури: Поняття про гумореску	Знає короткий біографічний нарис про письменника (окремі фрагменти його біографії). Переказує зміст гуморесок „Перший диктант”, „Як ми колись учились”, називає головних та другорядних персонажів, описує їх зовнішність, риси характеру, коментує їх ставлення один до одного, знаходить мовні засоби творення комічного. Аналізує зміст гуморески, зупиняється на образі вчительки, акцентуючи увагу на її ставленні до учнів. Висловлює судження про ліричного героя гуморесок, його вік, зовнішність, ставлення до рідних людей. Пояснює слова та вирази жартівливого характеру. Визначає поняття комічного, характеризує засоби його вираження в художньому тексті
3	Всеволод Нестайко. „Тореадори з Васюківки” (уривок).	Знає короткий біографічний нарис про письменника (окремі фрагменти його

	Теорія літератури: Поняття про повість	біографії). Виразно та вдумливо читає уривки з повісті, переказує зміст, аналізуючи вчинки, поведінку героїв у різних життєвих ситуаціях. Аналізує зв'язок пригодницького та звичайного, комічного й нейтрального. Має поняття про повість як епічний жанр. Висловлює судження про зв'язок змісту твору з дійсністю, роль пригодницьких творів, про зв'язок прочитаного з власними життєвими спостереженнями
1	Ігор Калинець. „Писанки”, „Стежечка”, „Блискавка”, „Веселка”. Теорія літератури: Поняття про верлібр, метафору	Знає короткий біографічний нарис про письменника (окремі фрагменти його біографії). Виразно й вдумливо читає, аналізує поезію І. Калинця. Розпізнає особливості поетичної мови. Знаходить у поетичних текстах порівняння та метафори. Знає визначення метафори. Висловлює судження про поетичне (образне) відображення дійсності („дивосвіт поезії”), про почуття, навіяні поезіями (образ матері, рідної природи). Виражає своє відчуття Великодніх свят, ролі писанки у світосприйнятті українця
3	Ярослав Стельмах. „Химера лісового озера, або Митькозавр з Юрківки” (фрагмент). Теорія літератури: Поняття про пригодницький твір.	Знає короткий біографічний нарис про письменника (окремі фрагменти його біографії). Аналізує зміст фрагмента повісті, з'ясовує поняття про пригодницький твір (повість, роман, оповідання). Виразно та вдумливо читає уривки з повісті „Химера лісового озера”, знаходить у тексті реальні (звичайні) та фантастичні (пригодницькі) події, визначає кульмінаційний момент у тексті, характеризує образи Сергія та Митька. Висловлює судження про роль фантазії, фантастичних творів у житті людей, про зв'язок прочитаного з власними життєвими спостереженнями (ставлення до навколишнього світу)
2	Тарас Шевченко. „Тече вода з-під явора”. Теорія літератури: Лірика у різних родах літератури	Виразно читає вірш, аналізує його образну систему. Розповідає, які асоціації виникають при читанні цього твору. Пояснює, яка пора року описана у вірші, та відшуковує її ознаки в тексті. Знаходить у творі тропи та пояснює, з якою метою вони вжиті. Вивчає вірш напам'ять
1	ЛІТЕРАТУРА РІДНОГО КРАЮ	Знайомиться з творами письменників-земляків
1	ПОЗАКЛАСНЕ ЧИТАННЯ	Знайомиться з кращими зразками духовної культури українського народу

1	РОЗВИТОК ЗВ'ЯЗНОГО МОВЛЕННЯ (Письмовий)	Демонструє уміння переказувати, описувати, аналізувати, узагальнювати прочитані тексти
---	--	--

ТВОРИ ДЛЯ ДОДАТКОВОГО ЧИТАННЯ

Українські народні перекази «Де взялися запорожці».

Шевченко Т. «Ой три шляхи широкії...».

Глібов Л. «Вовк та Ягня», «Муха й Бджола».

Руданський С. «Добре торгувалось».

Малицька К. «Соловей».

Грінченко Б. «Екзамен».

Вінграновський М. «Первінка».

Костенко Л. «Кольорові миші».

VII КЛАС

Усього — 34 год. На тиждень — 1 год.

К-ть год.	Зміст навчального матеріалу	Вимоги до рівня загальноосвітньої підготовки учнів
1	Вступ. Художній твір як явище мистецтва. Народні думи. „Дума про Марусю Богуславку”. Теорія літератури: Думи як вид усної народної творчості	Розуміти функції літератури як мистецтва слова і називати їх. Висловлювати міркування з приводу функцій мистецтва, його місця в житті людини. Усвідомлення потреби зацікавлення мистецтвом, його впливу на людину. Виразно і осмислено читати думи, переказувати зміст, вміти визначати їхню тематику, художні особливості. Розвиток навичок аналізу художнього образу (аналізувати образ української полонянки Марусі, її сміливий, героїчний вчинок). Усвідомлення того, що любов до вітчизни — одна з найбільших людських чеснот.
1	Історичні пісні. „Ой на горі та женці жнуть”. Теорія літератури: Поняття про історичну пісню	Розуміти пафос козацьких пісень. Підібрати висловлювання відомих людей про українські пісні, прокоментувати їх. Виразно і вдумливо читати тексти пісень. Вміти проаналізувати їхній зміст, образи, настрої, з'ясовуючи художні засоби, специфічні ознаки народної пісні.
1	Народні балади. „Ой був в Січі старий козак...”. Теорія літератури: Народна балада як жанр фольклору	Виразно і осмислено читати думу „Ой був в Січі старий козак”. переказувати зміст, вміти визначати тематику, художні особливості
1	Тарас Шевченко. „І	Знати про творче життя поета. Розуміти значення його

	<p>виріс я на чужині...”.</p> <p>Теорія літератури: Вірші і проза як типи художнього мовлення. Стопа, віршові розміри</p>	<p>творчості для українського народу. Виразно і осмислено читати твори. Проаналізувати роздум поета про сирітське дитинство, пояснити роль контрасту та інших художніх засобів у творі „І виріс я на чужині...”.</p>
4	<p>Іван Франко. „Захар Беркут” (скорочено).</p> <p>Теорія літератури: Мова художнього твору. Застарілі слова (архаїзми, історизми) як засіб характеристики історичної епохи</p>	<p>Розповідати коротко про І.Франка. Знати зміст та історичну основу повісті. Переказувати і коментувати зміст. Вміти визначити тему повісті та її провідні мотиви. Володіти навичками аналізу епічного твору. Характеризувати образи Захара Беркута, Максима, Мирослави, Тугара Вовка, підтверджувати власну думку текстовими цитатами. Визначати улюбленого героя. Аналізувати роль художніх засобів, особливості мови. Пояснювати роль діалектизмів. Обговорювати проблему вибору людини у вирішальній ситуації. Виховання патріотичного почуття, поваги до батьків, вірності у дружбі й коханні як загальнолюдських морально-етичних цінностей.</p>
4	<p>Володимир Малик (В.К.Сиченко) «Фірман султана» (II книга тетралогії «Таємний посол»)Коротко про письменника. Історико-пригодницький роман «Таємний посол».</p> <p>Розповідь про легендарне козацтво та українського д'Артаньяна в умовах боротьби українського народу з турецькими і татарськими загарбниками. Арсен Звенигора – втілення національного характеру. Тема вірної любові (Златка) і щирої дружби (Мартин Спихальський, Роман, Грива). Проблеми морального вибору та зради (Ненко, Чорнобай). Іван Сірко – мудрий ватажок, щирий патріот України. Жанрові, композиційні особливості твору. ТЛ:історико-пригодницький роман,</p>	<p>Мати уявлення про творчість письменника на історичну тематику. Уміти переказувати II книгу, характеризувати історичну добу, описану у ній. Називати ознаки жанру історико-пригодницького роману, пояснювати особливості композиції, визначати головну думку, характеризувати образи.</p> <p>Вміти висловлювати власні міркування про роль козацтва в житті українського народу; про звичаї, що панували в Запорозькій Січі; про звитягу й мужність; дружбу й зраду. Дискутувати про важливість патріотичних почуттів, поведінку людини в екстремальних ситуаціях, благородство у ставленні до ворога; роль непересічної особистості в житті народу.</p> <p>Створити презентацію II частини тетралогії. Написати синквейни (сенкани) до характеристики улюблених образів (завдання на вибір учителя). Усвідомлення важливості історичної спадщини, пошук позитивного ідеалу як приклад для наслідування</p>

	композиція.	
2	Андрій Чайковський. „За сестрою”. Теорія літератури: Поняття про компоненти та композицію художнього твору	Вміти проаналізувати повість, визначити її жанрові ознаки. Характеризувати козаків-запорожців. Вміти складати план до характеристики Павлуся. З'ясувати фольклорні мотиви, засоби. Висловлювати власні судження про героїство і лицарську відвагу головного героя. Виховання лицарських чеснот, почуття патріотизму, відданості, віри в перемогу добра, краси, справедливості
1	Богдан Лепкий. „Цвіт щастя”. Теорія літератури: Композиційні особливості новели	Виразно і вдумливо читати твори, переказувати їхній зміст, виділяти головну думку. Вміти знаходити та коментувати реальне і уявне у творі. Схарактеризувати образ хлопчика, його внутрішній стан ("Цвіт щастя"). Розкрити трагічну і комічну ситуації, їхню роль у втіленні головної думки, притчевої моралі. Висловлювати власні роздуми про щастя людини, про істинні та фальшиві цінності, про вибір власної життєвої позиції, проводити аналогії з сучасним життям. Вміння розуміти істинну вартість життєвих цінностей.
1	Наталена Королева. „Скитський скарб”. Теорія літератури: Поняття про легенду, стиль та стилістику легенди	Визначати ідейно-тематичне спрямування, жанр, композицію; розвивати вміння грамотно висловлювати власні думки, почуття, спостереження, робити висновки, необхідний коментар; формувати кругозір, світогляд; вчити раціонально використовувати навчальний час; прагнення пізнати багато цікавого, корисного.
1	Микола Сингаївський. „Чорнобривці”, „Батьківське поле”. Теорія літератури: Художні засоби мови. Метафора	Виразно і вдумливо читати поезії. Аналізувати їх, визначити їхні провідні мотиви та ідеї, прокоментувати художні засоби. Розвиток уміння аргументовано висловлювати власні роздуми
3	Борис Харчук. „Планетник”	Розглядати і коментувати сюжет повісті. Вміти знаходити в ній казкове і реальне. Характеризувати образ Планетника за планом, аналізувати його вчинки. Розкрити символічне значення образу квітки. Виділити і з'ясувати роль у творі художніх засобів. Висловлювати власні роздуми про суть людського життя, моральний вибір Планетника і кожної людини. Спонука до творення і примноження добра, краси. Усвідомлення відповідальності за свою справу і свої вчинки.
4	<u>Михайло Стельмах.</u> <u>"Гуси-лебеді летять"</u>	Знати про звичаї та традиції українського народу. Переказувати зміст фрагментів повісті. Вміти розкрити образ Михайлика, розповісти про його сприйняття дорослого світу. Схарактеризувати інші образи (діда, батьків, подружки Люби). Вміти визначити головну ідею твору. З'ясувати роль художніх засобів та елементів фольклору. Розкрити власне розуміння образу гусей-лебедів. Виховання любові до батьків, пошани до старших, любові до природи і світу. Розвиток фантазії, уяви в житті творчої

		особистості.
1	Василь Голобородько. „Мова рослин”. Теорія літератури: Поняття про вільний вірш	Знати визначення поняття вільного вірша, розуміти його специфічну форму. Виразно і усвідомлено читати поезії. Пояснювати власне розуміння їхнього образного змісту, коментувати художні засоби. Визначати основний пафос поезій, ідею кожної з них.
1	ЛІТЕРАТУРА РІДНОГО КРАЮ	Знати письменників, що народилися в рідному краї. Прочитати зразки їхніх творів. Висловлювати власні міркування про них. Виховання шанобливого ставлення до творців прекрасного.

ТВОРИ ДЛЯ ДОДАТКОВОГО ЧИТАННЯ

Васильченко С. «Приблуда»

Гаврош О. «Неймовірні пригоди Івана Сили»

Дімаров А. «Друга планета», «Блакитна дитина»

Кащенко А. «Над Кодацьким порогом»

Луцевська О. «Друзі за листуванням»

Малик В. «Таємний посол»

Муляр М. «Гра»

Опільський Ю. «Золотий лев», «Доли пануть»

VIII КЛАС

Усього — 34 год. На тиждень — 1 год.

К-ть год.	Зміст навчального матеріалу	Вимоги до рівня загальноосвітньої підготовки учнів
1	ХУДОЖНЯ ЛІТЕРАТУРА ЯК ВІДОБРАЖЕННЯ ІСТОРИЧНИХ ПОДІЙ ТА ДУХОВНОГО ЖИТТЯ НАРОДУ	Учень:
2	Усна народна творчість. Народна лірика. „Дунаю, Дунаю, чому смутен течеш?”, „Віє вітер на долину”, „Розлилися круті бережечки”, „Ой ясне сонечко високо ходить”, „Ой та зажурились стрільці січовії”. Теорія літератури: Поглиблення поняття про народну лірику та її основні жанри. Стаття Олександра Кошиця „Про українську пісню й музику”	називає особливості усної народної творчості, три основні її роди: народна лірика, народна драма, народний епос. Знає визначення народної лірики як окремого роду усної словесної народної творчості, характеризує жанри (види) та піджанри (підвиди). Називає першу фіксацію української народної пісні. Аналізує ліричну пісню як жанр родинно-побутової лірики, розповідає про родинно-побутову пісню „Віє вітер на долину”. Характеризує соціально-побутову пісню „Розлилися круті бережечки”, художні особливості пісні (порівняння, повтори). З’ясовує особливості чумацької лірики („Ой ясне сонечко високо ходить”) та стрілецької пісні „Ой та зажурились стрільці січовії”. Зіставляє та узагальнює характерні риси та відмінності кожного

		<p>підвиду народної лірики. З'ясовує, як народна лірика служить для характеристики етносу. Характеризує зміст статті О. Кошиця „Про українську пісню й музику”.</p>
1	<p>ІЗ ПРАДАВНЬОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРИ (оглядово). Із „Ізборника Святослава” (1076) – „Слово про почитання книжне”. Із „Повісті врем'яних літ” – „Оповідання про благословення апостола Андрія і заснування Києва”.</p> <p>Теорія літератури: Літопис як історична і літературна пам'ятка.</p>	<p>Знає про прадавню українську культуру (освіту, літературу, ремесла, архітектуру, малярство, музику) періоду Київської Русі. Називає основні літописи як історичні та літературні пам'ятки. Характеризує „Ізборник Святослава” як пам'ятку цієї доби (уривок „Слово про почитання книжне”). Пояснює характер і обґрунтовує значення пам'ятки „Повість врем'яних літ”. Визначає історичну основу „Оповідання про благословення апостола Андрія і заснування Києва”, називає основну думку, розповідає про розвиток писемності, значення книг, визначає особливості композиції оповідання, аналізує художні засоби пам'ятки, характеризує образи.</p>
1	<p>ІЗ ДАВНЬОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРИ XVI–XVIII СТ. (оглядово) Кирило Транквіліон-Ставровецький. Геральдичні вірші. Лазар Баранович. „Млинарське каміння дасть різне меління”. Іван Максимович. Епіграми.</p> <p>Теорія літератури: Поняття про барокову літературу. Про геральдичні вірші. Жанр епіграми.</p>	<p>Знає про епоху давньої української літератури XVI–XVIII ст., про твори, писані латинською, польською та книжною староукраїнською мовами. Характеризує творчість Кирила Транквіліона-Ставровецького, Лазаря Барановича, Івана Максимовича. Знає особливості барокової літератури. Аналізує твір К. Транквіліона-Ставровецького „На герб ясновельможної її милості Ірини Могилянки, княжни Вишневецької, Михайлової Корибутової”, роздумуючи над вічністю людських чеснот.</p> <p>Аналізує вірш Лазаря Барановича „Млинарське каміння дасть різне меління”. Розповідає зміст та називає головну думку епіграм Івана Максимовича.</p> <p>Дає визначення жанру епіграми та називає характерні особливості геральдичних віршів.</p>
3	<p>ІЗ НОВОЇ ЛІТЕРАТУРИ XIX СТ. ВСТУП. Розвиток нової української літератури. Теорія літератури: Поняття про літературні стилі і напрями: сентименталізм, романтизм, реалізм (оглядово). Іван Котляревський. „Наталка Полтавка”.</p>	<p>Знає про умови становлення нової української літератури наприкінці XVIII – на початку XIX ст. Знає про зачинателя нової української літератури Івана Котляревського.</p> <p>Розпізнає художнє відображення у творах нової української літератури суспільних подій та духовного життя народу. Характеризує значення усної народної</p>

	<p>Теорія літератури: Драма. Соціально-побутова драма.</p>	<p>творчості для становлення і розвитку нової української літератури. Називає письменників, які, наслідуючи І. Котляревського, писали твори народною мовою (Петро Гулак-Артемівський, Григорій Квітка-Основ'яненко, Євген Гребінка). Визначає основоположника нової української літератури – Тараса Шевченка, характеризує його роль у розвитку української літератури і нової української мови. Знає про переслідування російським царизмом української культури, літератури і мови в другій половині XIX ст. Називає провідних письменників XIX ст. (Марка Вовчка, Пантелеймона Куліша, Леоніда Глібова, Павла Грабовського, Івана Нечуя-Левицького, Михайла Коцюбинського, Архипа Тесленка, Івана Карпенка-Карого, Панаса Мирного, Михайла Старицького, Івана Франка, Бориса Грінченка, Лесю Українку) та їх основні твори.</p> <p>З'ясовує зміст понять літературні стилі і напрями: сентименталізм, романтизм, реалізм.</p> <p>Знає короткі відомості про життєвий і творчий шлях І. Котляревського.</p> <p>З'ясовує мотиви написання драми „Наталка Полтавка”, відзначає, що п'єса – перший твір нової української драматургії.</p> <p>Аналізує соціально-побутовий конфлікт, який лежить в основі драми, народну етику, характери і вчинки персонажів, характеризує образи Наталки, Петра, Миколи, Горпини Терпилихи, Возного та Виборного. З'ясовує будову п'єси, її композицію, простежує розгортання драматичного конфлікту. Аналізує мовні засоби розкриття внутрішнього світу Наталки, поетичного образу дівчини з народу; зіставляє гумористично-викривальні характеристики Виборного і Возного. Визначає поняття про соціально-побутову драму, характеризує роль пісенних фрагментів у творі; з'ясовує значення п'єси „Наталка Полтавка”, пояснює, чому твір має таке тривале сценічне життя. Розкриває значення творчості Івана Котляревського для української літератури і мови. Розповідає про вшанування Івана Котляревського в</p>
--	--	---

		Україні
2	<p>Петро Гулак-Артемівський. „Пан та Собака”, „Рибалка”.</p> <p>Теорія літератури: Загальне визначення сатири. Гумор і сатира. Жанрові особливості байки.</p>	<p>Знає основні факти з життя письменника, найпопулярніші його твори. Характеризує внесок Петра Гулака-Артемівського в українську літературу. Знає зміст байки „Пан та Собака”. Визначає головні сюжетні елементи байки та композицію (експозицію, зав’язку, кульмінацію, розв’язку). Характеризує образи Пана і Рябка. Пояснює, чому письменник назвав свій твір „казкою”. Визначає жанрові особливості байки. Знаходить у тексті елементи гумору і сатири, знає основні відмінності між ними. Визначає роль пейзажу в тексті байки. Наводить приклади прислів’їв та приказок, які використав письменник у байці. Характеризує монологи Явтуха, які розкривають його образ. Вміє виразно читати і переказувати байку, висловлює свої міркування щодо зображуваного. Пояснює, в чому проявилася громадянська мужність письменника при зображенні подій у байці „Пан та Собака”.</p> <p>Аналізує баладу „Рибалка”, звертає увагу на її романтичний характер та національний колорит. Характеризує образи Рибалки та Русалки. З’ясовує причини звернення письменника до жанру балади.</p>
1	<p>Євген Гребінка. „Ведмежий суд”, „Човен”.</p> <p>Теорія літератури: Поглиблення відомостей про жанри байки та балади.</p>	<p>Знає основні факти з життя Євгена Гребінки, про його захоплення усною народною творчістю, про зустріч з Тарасом Григоровичем Шевченком, знайомство з російськими письменниками. Називає основні твори Євгена Гребінки, їх жанри. Виразно читає й аналізує байку „Ведмежий суд”, характеризує образи Вола, Ведмедя, Вовків, Лисички. Пояснює окремі фрагменти змісту байки, які розкривають несправедливість, крутість судових чиновників, безсоромне приниження і пограбування трудового народу, беззахисність невинного підсудного, безглуздість звинувачень проти Вола. З’ясовує, які саме вади тогочасного устрою критикує письменник-байкар.</p> <p>Характеризує жанрові та художні особливості твору. Узагальнює зображення письменником життєвих подій, окреслює його роль у розвитку української літератури, у становленні національного, самобутнього жанру байки.</p>

		<p>Виразно читає й аналізує баладу „Човен”, розкриває її алегоричний зміст.</p> <p>Висловлює судження про вплив народних пісень на зміст та образну систему твору.</p> <p>Характеризує жанрові особливості балади</p>
2	<p>Тарас Шевченко. „Гамалія” (скорочено).</p> <p>Теорія літератури: Жанр ліро-епічної поеми.</p>	<p>Знає основні факти з життя Тараса Шевченка, розкриває його роль як основоположника нової української літератури. Називає обставини, під впливом яких формувався світогляд письменника (соціальні умови, суспільні ідеї, дружні зв'язки з іншими культурними діячами, письменниками, знайомство з творами інших письменників, з розповідями кобзарів про історичне минуле українського народу тощо). Знає твори Тараса Шевченка про козацьку славу України („Іван Підкова”, „Гамалія”, „Гайдамаки”). Знає зміст ліро-епічної поеми „Гамалія” (у скороченому варіанті), характеризує образ козацького ватажка Гамалії.</p> <p>З'ясовує своєрідність побудови поеми, роль риторичних запитань і повторів, епітетів, порівнянь у тексті поеми.</p> <p>Визначає ставлення поета до зображуваних подій</p>
1	<p>Степан Руданський.</p> <p>„Наука”.</p> <p>Теорія літератури: Пісня як жанр лірики. Поняття про антитезу.</p>	<p>Знає основні події життя Степана Руданського. Називає основні твори письменника, їх жанрові особливості.</p> <p>Аналізує вірш „Наука”, зіставляє монологи матері й батька, що дають поради синові.</p> <p>Доводить, що в основі композиції вірша лежить антитеза. З'ясовує прийом антитези.</p> <p>Обґрунтовує, чому батьківська наука – це основа сімейного виховання.</p>
2	<p>Іван Франко. „Каменярі”, „Притча про життя”.</p> <p>Теорія літератури: Поглиблене поняття про алегорію. Поняття про притчу.</p>	<p>Знає основні фрагменти з життя Івана Франка, його дитячі та юнацькі роки, розповідає про громадську та суспільно-політичну діяльність письменника.</p> <p>Пояснює роль Тараса Шевченка та Івана Франка у розвитку української літератури.</p> <p>Знає зміст, основну тему та головну думку вірша „Каменярі”. Пояснює алегоричність образів каменярів. Характеризує працю каменярів. Аналізує алегоричне відображення боротьби народу проти самодержавства. Зіставляє звучання двох перших і трьох останніх рядків п'ятої</p>

		<p>строфи, пояснює їх відмінність. Характеризує особливості будови різновиду строфи у вірші „Каменярі”, вперше використаної Іваном Франком. Обґрунтовує, чому Івана Франка називають Каменярем. Знає уривок з вірша „Каменярі” напам’ять. Аналізує зміст „Притчі про життя”, формулює визначення притчі як літературного жанру. Переказує зміст „Притчі про життя”, виділяє головну думку, наводить паралелі з власного досвіду. Характеризує символіку образу меду, з’ясовує значення символів у художній літературі. Висловлює судження про алегорично-повчальний характер „Притчі про життя”</p>
1	<p>Борис Грінченко. „До праці”.</p> <p>Теорія літератури: Поняття про художній синтаксис. Фігури-повтори</p>	<p>Знає основні відомості про життєвий і творчий шлях Бориса Грінченка, обставини, в яких формувався його демократичний світогляд, про педагогічну та видавничу діяльність. Називає основні твори письменника.</p> <p>Аналізує вірш „До праці”. Пояснює важливість праці для людини.</p> <p>Характеризує тему й основну думку, композиційні та художні особливості вірша (анафора, повтори, риторичні запитання)</p>
1	<p>Володимир Самійленко. „Українська мова”.</p> <p>Теорія літератури: Поняття про ритмомелодіку та римування. Риторичні фігури.</p>	<p>Знає основні факти життя Володимира Самійленка. Характеризує обставини, за яких почав писати свої твори письменник. З’ясовує значення творчості поета для розвитку української літератури.</p> <p>Аналізує вірш „Українська мова”, розкриває алегоричний зміст першої частини вірша, підкреслює роль Тараса Шевченка в утвердженні української літературної мови. Характеризує римо-ритмічні та художні особливості вірша, використання прийому поетичного паралелізму в композиційній будові вірша.</p> <p>Вивчає вірш „Українська мова” напам’ять</p>
2	<p>Леся Українка. „Красо України, Подолля!”, „Давня казка” (скорочено).</p> <p>Теорія літератури: Поема як ліроепічний жанр.</p>	<p>Знає основні факти життя Лесі Українки і сім’ї Косачів, з’ясовує, що сприяло літературному розвитку поетеси. Називає риси характеру Лесі Українки, визначальні для її особистої і творчої долі (мужність і силу волі).</p> <p>Знає основні твори її багатогранної діяльності. Характеризує роль письменниці в розвитку української літератури. Аналізує</p>

		<p>вірш „Красо України, Подолля!” як поетичну перлину пейзажної лірики. Характеризує художні засоби пейзажів, особливості віршової форми у зв’язку зі змістом поезії.</p> <p>Знає й аналізує зміст поеми „Давня казка” (скороченого варіанту), розкриває назву вірша, визначає жанр, тему й головну думку твору. Порівнює образи Поета і лицаря Бертольда. Пояснює втілення ідей вільної творчості митця в суспільстві. Характеризує художні особливості поеми „Давня казка”, строфічну будову та ритміку. Дає визначення синтаксичних засобів (поетичних фігур) – анафори, антитези, риторичного запитання, риторичного звертання та ін., з’ясовує їх стилістичне призначення у художньому творі</p>
2	Євгенія Ярошинська. „Двір життя”. Теорія літератури: Поглиблене поняття про алегорію та символи.	<p>Знає основні факти біографії письменниці, розповідає про її педагогічну, громадську та фольклористичну діяльність. Називає твори письменниці для дітей.</p> <p>Характеризує оповідання „Двір життя”, визначає основну думку твору – про плинність людського життя, вміння людини вистояти перед спокусою примарного щастя, багатства і слави, виділяє авторську концепцію розуміння змісту життя – гідно пройти шлях своєї долі до пізнання істини. Характеризує художні особливості оповідання, з’ясовує значення алегоричних образів та символів.</p>
1	ІЗ НОВІТНЬОЇ ЛІТЕРАТУРИ ХХ СТ. ВСТУП. Історичні умови розвитку художньої літератури ХХ ст. (оглядово)	<p>Знає суспільно-політичні умови розвитку художньої літератури ХХ ст.</p> <p>Характеризує поняття успадкування кращих традицій і мистецьких надбань попередніх епох, нові художні здобутки. Називає основні твори Миколи Куліша, Григорія Косинки, Тодося Осьмачки, Павла Тичини, Максима Рильського, Андрія Малишка, Олеся Гончара, Василя Стуса, Олега Черногуза, Євгена Гуцала, Ірини Жиленко, Віталія Чимериса, Анатолія Дімарова та ін., визначає тематику їх творів та жанрову різноманітність української літератури ХХ ст.</p>
1	Тодось Осьмачка. „Лист”, „Казка”.	<p>Називає етапи життєвого і творчого шляху письменника, з’ясовує, як „ходіння по муках” 30-х років вплинуло на подальшу</p>

	<p>Теорія літератури: Фольклорні елементи у мові творів письменника.</p>	<p>долю Т. Осьмачки. Характеризує змістову та естетичну цінність його поезії. Пояснює автобіографічну основу твору „Лист”. Характеризує казковий світ дитинства, зображений у вірші „Казка”. Обґрунтовує багатство образів-символів, з’ясовує особливості художньої мови поезії Т. Осьмачки, її символізм, фольклоризм, експресивність. Знає вірш „Казка” напам’ять</p>
2	<p>Андрій Малишко. „Прометей” (скорочено).</p> <p>Теорія літератури: Поглиблення поняття про композицію. Про ліричний відступ.</p>	<p>Знає фрагменти з життя Андрія Малишка, його родовід, про роль матері в розвитку поетичного таланту сина. Відзначає вплив народної пісні на художню творчість Андрія Малишка. Називає основні твори та поетичні збірки. З’ясовує поняття поетичного новаторства Андрія Малишка. Знає твори поета періоду Великої Вітчизняної війни. Аналізує поему „Прометей” (скорочено). Розкриває тему й головну думку твору, знаходить у тексті рядки на підтвердження хоробрості воїнів, ставлення людей до воєн-розвідника, пояснює символізм образу Прометея (символ мужності, нескореності, любові до людей). Характеризує образ Прометея, порівнює його з образом героя давньогрецької міфології. Обґрунтовує особливості композиції поеми (обрамлювальної композиції), її елементів. Характеризує роль ліричних відступів у тексті твору. Знає напам’ять уривок з поеми (за вибором учителя)</p>
1	<p>Олег Черногуз. „Веселі поради”: „Як поводитись в кіно”, „Як дивитися в очі”, „Як дізнатися про походження свого прізвища”, „Як вітатися”, „Як користуватися телефоном” (на вибір)</p> <p>Теорія літератури: Фейлетон як жанр.</p>	<p>Розповідає про життєвий і творчий шлях Олега Черногуза, називає відомі твори письменника. Аналізує зміст „Веселих порад”, характеризує складні соціальні явища, зображені письменником через призму комічного, з’ясовує типовість життєвих ситуацій та психологію поведінки людей у найрізноманітніших комічних ситуаціях. Розкриває мовні засоби комічного та приховану іронію. Аналізує фейлетон як жанр гумору</p>
2	<p>Анатолій Дімаров. „Тирлик”.</p> <p>Теорія літератури: Поняття про типізацію та індивідуалізацію у художньому творі.</p>	<p>Знає основні біографічні відомості про письменника, називає твори Анатолія Дімарова. Розповідає сюжет оповідання „Тирлик”. Аналізує особливості повоєнного часу, коли відбуваються події у творі. Характеризує образ Тирлика. Відзначає</p>

		роль авторської характеристики, дає визначення типізації образів та подій, аналізує мовні засоби індивідуалізації персонажів у художньому творі
1	Ірина Жиленко. „Концерт для скрипки, дощу і цвіркуна”, „Осінь. Копання картоплі”, „Кульбабки”, „Похвала грошам” (із циклу „Ярмарок чудес”). Теорія літератури: Поняття про гротеск та фантазмагорію.	Знає основні факти життя сучасної української поетеси Ірини Жиленко, називає збірки її творів, їх тематику. Характеризує вірш „Концерт для скрипки, дощу і цвіркуна”. Простежує дві змістові лінії твору – ліро-епічну та казково-фантазмагоричну. Визначає основну тему творів поетеси (радість буття) у творах „Осінь. Копання картоплі” та „Кульбабки”. Аналізує вірш „Похвала грошам” (із циклу „Ярмарок чудес”). Дає визначення гротеску та фантазмагорії, наводить приклади із вивчених творів
2	ЛІТЕРАТУРА РІДНОГО КРАЮ	Знайомиться з творами письменників-земляків, які працювали у виучуваний період

ІХ КЛАС

Усього - 68 годин. На тиждень - 2 години.

К-ть год.	Зміст навчального матеріалу	Вимоги до рівня загальноосвітньої підготовки учнів
1	ВСТУП. УКРАЇНЬКА ЛІТЕРАТУРА ЯК ХУДОЖНЄ ВІДОБРАЖЕННЯ ЖИТТЯ НАРОДУ. Теорія літератури: Принципи аналізу художнього твору.	Учень: визначає роль і місце художньої літератури в духовному житті народу, характеризує зв'язок літератури з життям . Формулює поняття про літературний розвиток, літературний процес від найдавніших часів до наших днів, характеризує становлення і розвиток художньої літератури, зв'язок з усною словесною творчістю. Визначає художній текст як загальнолюдську естетичну цінність, як вид мистецтва. Відзначає важливість історичного та естетичного аналізу художнього твору. Знає принципи та схему аналізу художнього твору.
2	Усна народна творчість. Народна драма. „Просо”. „Коза”. „Весілля”. Теорія літератури: Поняття про народну драматургію та її основні жанри.	Знає про українську усну народну творчість як складову і невід'ємну частину великої культури народу. Називає основні роди українського фольклору: народний епос, народну лірику і народну драму. Характеризує народну драматургію та її основні жанри: пісню-гру з драматичними діалогами („Просо”), драматичну сценку-

<p>2</p>	<p>ПРАДАВНЯ УКРАЇНЬСЬКА ЛІТЕРАТУРА. ВСТУП. Періодизація української літератури. Перекладна світська література. Літописи. „Поучення” Володимира Мономаха. „Слово про закон і благодать” („Опис Києва”) Іларіона.</p> <p>Теорія літератури: Поняття про літопис. Поняття про жанр „повчання”.</p>	<p>гру жартівливого характеру („Коза”), родинно-обрядову драму („Весілля”). Аналізує одну з прадавніх трудових пісень-ігор „Просо”, що є мікродрамою жартівливого характеру. Характеризує мовні особливості діалогу, магічний характер пісні. Аналізує елементи драматичного твору (ремарки, діалоги) у п’єсі-грі „Коза”. Пояснює виділення з обрядів різдвяного циклу окремих складників і перетворення їх на самостійні сцени, розкриває варіантність пісні про козу-дерезу, що дійшла до наших днів. Аналізує народну драму „Весілля” та її варіанти у різних народів.</p> <p>Знає періодизацію української літератури (прадавню українську літературу до XIV ст.; давню – з XIV ст.; нову українську літературу – з часу виходу „Енеїди” Івана Котляревського (з 1798 р.). Характеризує основні віхи у становленні та розвитку української літератури від Київської Русі до кінця XIX ст. Пояснює основні умови створення держави Київська Русь, знає літературні пам’ятки прадавньої літератури: літописи – найдавніші пам’ятки світської літератури Київської Русі; твори перекладної церковної і світської літератури. Характеризує літописи як пам’ятки історії і літератури: „Повість врем’яних літ” (приблизно 1113 р.), „Київський літопис” (з 1118 р. до 1200 р.), „Галицько-Волинський літопис” (до 1292 р.). Аналізує перекладну церковну літературу (церковні книги візантійсько-болгарського походження) та світську літературу, серед творів якої називає „Слово про закон і благодать” Іларіона, „Поучення” Володимира Мономаха. Характеризує Іларіона як першого київського митрополита, талановитого письменника, який прославив Київську Русь, обстоював ідею рівноправності всіх народів. Узагальнює традиції, закладені письменством Київської Русі, окреслює їх значення для подальшого розвитку української та інших слов’янських літератур.</p>
<p>3</p>	<p>Слово о полку Ігоревім”.</p> <p>Теорія літератури Поняття про колективного героя. Автор у творі.</p>	<p>Знає „Слово о полку Ігоревім” як найвидатнішу пам’ятку світової культури, характеризує історичну основу твору, сюжет і композицію, жанр „Слова...”. Визначає тему та головну думку „Слова...”. Зіставляє характеристики князів Ігоря, Всеволода та Святослава. З’ясовує ліризм, моральну красу і велич Ярославни. Характеризує образ рідної землі. Обґрунтовує єдність змісту і форми „Слова о полку Ігоревім”. Доводить, що це твір</p>

2	<p>ДАВНЯ УКРАЇНСЬКА ЛІТЕРАТУРА XIV–XVIII СТ.</p> <p>Теорія літератури: Поняття про ренесансову літературу</p>	<p>високохудожній, структурно досконалий, характеризує фольклорну основу пам'ятки та її художні особливості, називає відомих йому авторів перекладів та переспівів „Слова о полку Ігоревім”</p> <p>Знає історичні умови розвитку української літератури XIV–XVIII ст. (про монголо-татарську навалу, про загарбання українських земель сусідніми державами, посилення феодальної експлуатації народу). Характеризує роль Запорозької Січі в розвитку освіти України. Знає про зародження книгодрукування та першодруків, про культурну діяльність братств (церковно-освітніх товариств). Характеризує роль Києво-Могилянської академії у розвитку української науки, культури та літератури, аналізує багатство усної народної творчості цього періоду. Знає назви козацьких літописів XVII–XVIII ст. та їх основну тематику („Літопис Самовидця”, „Літопис Гр. Граб'янки”).</p>
2	<p>Іван Величковський (бл. 1650–1701). „Зегар цілий і полузегарок”, „Млеко від вівці, пастиру належноє” (на вибір).</p> <p>Теорія літератури: Поглиблене поняття про барокову поезію. Поняття про курйозну, зорову поезію. Поняття про акровірш.</p>	<p>Знає характерні риси бароко в українській літературі (орнаментальність, афористичність, дотепність, курйозність та ін.). Аналізує зміст прочитаних епіграм Івана Величковського „Тому, хто пише вірші”, „На хміль”, „Хто на чужеє радий, сам зловлений буває” із збірки „Зегар цілий і полузегарок”. Розповідає про поетичний пошук митця, про нові і незвичні літературні форми. Визначає особливості поетичного світобачення, у якому філософські роздуми чергуються із побутовими спостереженнями. Знає про переклад І. Величковським латинських епіграм англійського гуманіста Джона Овена українською мовою. Читає теоретичну працю І. Величковського „Млеко від вівці пастиру належноє”. Характеризує естетичний смисл курйозних віршів – стимулювання у читача інтелектуальної напруги задля досягнення невідомого. Говорить про поєднання словесної гри з графічними формами і живописними ефектами.</p> <p>Узагальнює особливості українського бароко – синтез різних типів мистецтва та поєднання їх з літературою.</p>
4	<p>Григорій Сковорода (1722–1794). „Всякому місту – звичай і права”,</p>	<p>Знає основні відомості про життя і творчість Григорія Сковороди, характеризує його як філософа, просвітителя, поета, перераховує християнські морально-етичні ідеали, які сповідував Григорій Сковорода, називає</p>

2	<p>«Бджола та Шершень»</p> <p>Теорія літератури: Поняття про афоризм</p>	<p>основні твори письменника, їх жанрові особливості (ліричні твори, пісні, байки, притчі). Характеризує збірку „Сад божественних пісень”, що проросли із зерен Святого Письма, називає основні мотиви поезій. Аналізує вірш Всякому городу – нрав і права”, знаходить у тексті твору рядки про уславлення найвищих людських якостей (розуму, совісті, працьовитості), доводить, що це зразок громадянської та філософської поезії, узагальнює значення творчості Григорія Сковороди для розвитку української літератури. Уміти проаналізувати зміст байки «Бджола та Шершень». Обґрунтовує поняття про афористичність його мови, дає визначення афоризмів, наводить приклади з творів Григорія Сковороди. Знає напам’ять уривок з вірша.</p>
4	<p>НОВА УКРАЇНСЬКА ЛІТЕРАТУРА (КІНЦЯ ХVІІІ – ПЕРШИХ ДЕСЯТИЛІТЬ ХІХ СТ.). Розвиток поезії, драматургії, прози.</p> <p>Теорія літератури: Основні напрями і стилі, роди і жанри художньої літератури (класицизм, реалізм, романтизм).</p>	<p>Аналізує суспільно-історичні умови зародження нової української літератури кінця ХVІІІ – початку ХІХ ст. (скасування Запорозької Січі, заборони друкування українських книжок, відхід інтелігенції від народу, повстання народних мас). Характеризує появу перших друкованих збірників народних пісень, з’ясовує роль Івана Котляревського як зачинателя нової української літератури і нової української літературної мови. Аналізує літературні тенденції цього періоду: орієнтація на народне життя, народну мову. Окреслює основні напрями нової української літератури кінця ХVІІІ – перших десятиліть ХІХ ст. – класицизм, просвітительський реалізм, романтизм; знає основні роди української літератури (лірику, прозу, драматургію). Називає письменників цього часу: Івана Котляревського, Григорія Квітку-Основ’яненка, Петра Гулака-Артемівського та ін.</p>
	<p>Іван Котляревський (1769–1838). „Енеїда” (скорочено). Теорія літератури: Поняття про пародію, бурлеск і трагестію</p>	<p>Розповідає основні фрагменти з життя Івана Котляревського, характеризує його як зачинателя нової української літератури. Знає історію написання, основні сюжетні лінії, композицію, образи „Енеїди”, жанрові та стилістичні особливості. Аналізує тему і головну думку твору, відзначає втілення патріотизму, вірності обов’язку, мужності в образах троянців Енея, Низа й Евріала. Характеризує національний колорит твору, сатиричне змалювання панів, чиновників, козацької старшини. Звертає увагу на використання письменником прийомів бурлеску і трагестії. Обґрунтовує, чому „Енеїду” Івана Котляревського названо „енциклопедією українського життя ХVІІІ ст.” (М. Рильський). З’ясовує актуальність</p>

4	<p>Григорій Квітка-Основ'яненко (1778–1843). „Маруся”, «Конотопська відьма»</p> <p>Теорія літератури: Сентименталізм як літературний напрям в українській літературі. Поглиблення поняття про сентиментальну повість.</p>	<p>проблем, відображених у поемі, для наших сучасників. Знає уривок з поеми напам'ять (за вибором учителя).</p> <p>Знає відомості про життєвий і творчий шлях письменника, розкриває основні чинники формування його світогляду, обґрунтовує роль творчості Григорія Квітки-Основ'яненка як „батька української прози” (С. Єфремов). Називає основні твори та їх жанрові особливості, характеризує поєднання у творчій манері Григорія Квітки-Основ'яненка ознак класицизму, реалізму та сентименталізму. Аналізує перший україномовний прозовий твір нової української літератури „Маруся”, визначає жанр (сентиментально-психологічна повість). Характеризує тему соціальної нерівності та головну думку – утвердження християнських ідеалів, зображення високих морально-етичних рис простої людини, характеризує образи Наума Дрота, Марусі та Василя, порівнює образи Марусі і Наталки Полтавки. Відзначає реалістичне змалювання побуту українців, їх обрядів, психологізм у зображенні персонажів. Називає ознаки творчого методу сентименталізму, зокрема, відтворення глибоких почуттів і переживань, внутрішнього світу персонажів. Характеризує художні особливості твору, роль пейзажів. Вміти коментувати зміст “Конотопської відьми”, виокремити і пояснити художні засоби сатиричного зображення персонажів, елементи реалізму і фантастики.. Окреслює значення творчості Григорія Квітки-Основ'яненка для наступного розвитку української літератури.</p>
2	<p>ЛІТЕРАТУРНИЙ ПРОЦЕС 40–60-Х РР. ХІХ СТ. ВСТУП.</p> <p>Теорія літератури: Поняття про поетичні школи.</p>	<p>Характеризує суспільно-політичний рух в Україні 40–50-х рр. ХІХ ст., знає про діяльність Кирило-Мефодіївського товариства і участь в ньому Тараса Шевченка. Аналізує причини переслідування української мови царським самодержавством. Відзначає подальше кількісне та якісне зростання української літератури, аналізує творчість поетів-романтиків харківської школи (В. Забіли, А. Чужбинського, П. Гулака-Артемівського та ін.).</p> <p>Пояснює роль Тараса Шевченка як основоположника нової української літератури і критичного реалізму як творчого методу і літературного напрямку.</p>
15		<p>Знає біографію Тараса Шевченка, відомості про його творчість з попередніх класів. З'ясовує роль Т. Г. Шевченка в розвитку української літератури.</p>

Тарас Шевченко (1814–1861).
Життєвий шлях. „Причинна”
(уривок „Реве та стогне Дніпр
широкий”), „Наймичка”,
«Катерина», „Назар Стодоля” (ско-
рочено), „Сон” („У всякого своя до-
ля...”), „Кавказ”, „І мертвим, і
живим, і ненарожденним землякам
моїм...”, «Заповіт», „ Ну що б,
здавалося, слова...”, «Мені
однаково», «До Основ'яненка»,
«Гайдамаки».
Теорія літератури: Система жанрів
у творчості
Т. Шевченка.

Характеризує соціальне походження поета,
вкуп з кріпацтва (1838), навчання в
Академії художеств в Петербурзі. Вказує
джерела творчості Великого Кобзаря,
називає основні її періоди: рання творчість
(1838–1843 рр.), поетична творчість 1843–
1847 рр. (період „трьох літ”); невольнича
поезія (1847–1857 рр., цикл „В казематі”);
творчість після заслання (1857–1861 рр.).
Аналізує основні твори цих періодів, їх
жанрове й тематичне різноманіття, з’ясовує
роль подорожей поета в Україну (1843–
1844; 1845–1847 рр.). Знає про арешт Тараса
Шевченка (1847), умови його перебування
на засланні. Характеризує роль видання
„Кобзаря”. Розповідає про останні роки
життя Тараса Шевченка, похорон,
перевезення тіла в Україну і перепоховання
в Каневі. Розповідає про вшанування
пам’яті великого поета, світове значення
його творів.

Аналізує ранню творчість Т. Г.
Шевченка, основну тематику (сирітство,
соціальна нерівність, трагічна доля жінки-
кріпачки), вирізняє з-поміж інших жанр
балади, дає визначення. Характеризує
баладу „Причинна” – найкращий з відомих
ранніх творів поета, фольклорну основу
твору, називає ознаки романтизму в ньому
(незвичайні обставини, події, герої),
розрізняє реальне й фантастичне в баладі.
Знаходить і аналізує ліричні відступи,
переходи від одного віршового розміру до
іншого, зумовлені змістом і настроєм різних
частин балади. Знає уривок „Реве та стогне
Дніпр широкий...” напам’ять.

Характеризує поему „Наймичка”,
основні сюжетні лінії, образи, художні
особливості.

Розповідає про Тараса Шевченка як
драматурга, аналізує драму „Назар
Стодоля”, розкриває тему та головну думку
твору (показ соціальних суперечностей),
характеризує образи драми.

Аналізує ідейно-художній зміст і образи
(ліричного героя, вельмож, царя і цариці)
поєми „Сон”, сатиричні засоби (гротеск,
сарказм та іронія) у викритті царського
самодержавства, у донесенні до людей
правди про суспільство насильства і зла.
Знає напам’ять уривок (за вибором
учителя).

Аналізує поему „Кавказ”, її історичну
основу, присвяту, композицію твору, тему
національно-визвольної боротьби, пов’язує
долю кавказьких народів з історичною
долею України. Характеризує образ
Прометейя у зв’язку з міфом про Прометейя.
Знає уривок з поеми „Кавказ” напам’ять (за
вибором учителя).

Марко Вовчок (1833–1907).
„Інститутка”, «Максим Гримач»

Теорія літератури: Соціально-реалістична повість

Аналізує послання „І мертвим, і живим, і ненарожденним землякам моїм...”, характері характеризує традицію використання жанру послання в Новому Заповіті, у давній українській літературі, висловлюється про адресата „Послання...”. Аналізує викриття Тарасом Шевченком псевдолібералізму українського панства, його зради своєму народові, підтверджує віру в можливість відродження України, обґрунтовує актуальність поеми для сьогоденних українців – земляків Тараса Шевченка, яким адресоване „Послання...”. Знає уривки напам’ять (за вибором учителя).

Розкрити мрію поета про майбутнє свого народу, ідею твору “Заповіт”.
Вивчити напам’ять “Заповіт”.

Розглядати і вміти прокоментувати окремі фрагменти з “Гайдамаків” (“Вступ”, “Конфедерати”, “Червоний бенкет”, “Бенкет у Лисянці”, “Епілог”, “Гонта в Умані”, “Передмова”).

Вміти визначати основні сюжетні лінії твору, кульмінаційні вершини.
Характеризувати героїв поеми (Ярема, Гонта).

Аргументує визначальний вплив Тараса Шевченка на розвиток української літератури, духовної культури українського народу, окреслює світове значення творчості Великого Кобзаря.

Знає основні фрагменти з життя і творчості Марка Вовчка (Марії Вілінської), характеризує її світогляд. Відзначає вплив на творчість письменниці Опанаса Марковича, Тараса Шевченка та Пантелеймона Куліша. Називає основні твори письменниці (народні оповідання та повість „Інститутка”). Характеризує повість „Інститутка”, життєві основи змісту, головну думку – непереборне прагнення людини до волі. Визначає її жанр – перша соціально-реалістична повість.
Характеризує образи повісті (панночки, бабусі-служниці, Прокопа, Назара, Устини, Катрі). Знає зміст понять – літературний характер та його типовість. Розкриває основні ознаки повісті як жанру.

Вміти прокоментувати зміст оповідання «Максим Гримач», визначити жанр твору, пояснити особливості сюжету, роль описів природи, знаходити фольклорні образи-символи. Розуміти зміст поняття характеру у творі. Вміти розпізнати характер романтичного типу. Розуміти причину заборони Максима Гримача на одруження Катрі з Семеном. Висловлювати власні судження про ідейно-художні особливості оповідання

4	<p>Пантелеймон Куліш (1819–1897). „Чорна рада” (скорочено).</p> <p>Теорія літератури: Поняття про роман, історичний роман, роман-хроніку</p>	<p>Знає основні відомості про життєвий і творчий шлях Пантелеймона Куліша, його видавничу діяльність, журналістську та перекладацьку практику. Називає основні напрями художньої творчості, твори письменника. Характеризує „Чорну раду” – перший український історичний роман-хроніку. Розкриває основний конфлікт твору. Аналізує образи реальних та вигаданих героїв твору (Брюховецького, Череваня, Івана Шрама, Петра Шраменка, Якіма Сомка, Лесі Череванівни), неповторних особистостей, життєво правдивих характерів. Простежує особливості поетики роману (особливості оповіді, художніх засобів творення образів, передачі історичного колориту), узагальнює значення П. Куліша для культури, науки та літератури українського народу.</p>
2	ЛІТЕРАТУРА РІДНОГО КРАЮ	<p>Знає творчість письменників-земляків, які творили в кінці XIX ст.</p>

X КЛАС

Усього – 68 год. На тиждень – 2 год.

К-ть год.	Зміст навчального матеріалу	Вимоги до рівня загальноосвітньої підготовки учнів
1	<p>Вступ</p> <p>Українська література др. пол. XIX ст. в контексті розвитку суспільства певного часу. Зв’язок художнього мислення митця з провідними тенденціями доби. Українська література у світовому контексті, її особливість на загальноєвропейському тлі.</p> <p>ТЛ: поняття національного і вселюдського, літературний процес</p>	<p>Уміти пояснити зв’язок літератури як мистецтва слова з провідними тенденціями свого часу. Вміти користуватися довідковими відомостями, словниками.</p> <p>Усвідомлення суспільного призначення літератури</p>
(24) 1	<p>ЛІТЕРАТУРА 70-90-х років XIX ст. Складні суспільно-політичні умови розвитку. Культурно-просвітницька діяльність “Громад”. Періодичні видання. Розвиток реалізму, натуралізму, пізній романтизм. Розвиток поезії (Я. Щоголев, І. Манжура, В. Самійленко), прози, драматургії.</p>	<p>Уміти схарактеризувати в загальних рисах суспільно-політичні умови розвитку літератури цього періоду.</p>

<p>4</p>	<p>Іван Нечуй-Левицький “Кайдашева сім’я” Життя митця і його творчість як новий імпульс української літератури (“Колосальне всеобіймаюче око України” (І.Франко). Її загальна характеристика. “Кайдашева сім’я” – соціально-побутова повість-хроніка. Реалізм твору, сучасна (вічна) актуальність проблеми батьків і дітей. Колоритні людські характери в повісті. Українська ментальність, гуманістичні традиції народного побуту й моралі. Утвердження цінностей етики засобами комічного.</p> <p>ТЛ: соціально-побутова повість, повість-хроніка, поглиблення поняття про реалізм. Засоби змалювання комічного</p>	<p>Уміти розповісти про письменника, назвати основні його твори. Прокоментувати оцінку І. Франком творчого спадку І. Нечуя-Левицького. Уміти визначити жанр твору, прокоментувати основну проблему, схарактеризувати образи-персонажі, засоби їхнього зображення. Вміти порівнювати образи дійових осіб, пояснювати авторську позицію. Вміти виокремлювати засоби комічного у творі, пояснювати їхню роль. Вміти висловлювати власну думку про українську ментальність, національний характер, народну мораль і етику.</p> <p>Усвідомлення основних рис української ментальності, його значення для самопізнання й успішної адаптації в сучасному суспільстві</p>
<p>4</p>	<p>Панас Мирний (П.Рудченко) “Хіба ревуть воли, як ясла повні?” Життєвий і творчий шлях. Загальна характеристика творчості. Перший соціально-психологічний роман в українській літературі, свідчення великих можливостей у художньому дослідженні дійсності. Співавторство з І.Біликом. Широта представлення народного життя. Еволюція Ничипора Вариниченка: від правдошукацтва до розбійництва. Типове й екстремальне у долі героя. Жіночі образи, утвердження народних поглядів на духовне здоров’я людини.</p> <p>ТЛ: соціально-психологічний роман</p>	<p>Знати про життя прозаїка, його основні твори. Вміти переказати історію написання роману. Знати і вміти коментувати сюжет роману. Вміти схарактеризувати образи-персонажі, зокрема Чіпку, простежувати еволюцію його поведінки, вміти пояснювати її психологічними чинниками. Пояснювати роль жіночих образів у творі, вміти розкрити їх. Вміти порівнювати роман із “Кайдашевою сім’єю” І.Нечуя-Левицького, шукати спільне і відмінне у художній манері прозаїків. Вміти аргументовано висловлювати власну думку про життєвий вибір Чіпки, коментувати власне розуміння понять честі, справедливості, людської гідності й можливі способи їхнього утвердження. Виконання творчої роботи на дискусійну тему. Уміння переконливо і толерантно висловлювати власні судження. Усвідомлення значення для становлення і утвердження людини правильності життєвого вибору</p>
<p>1</p>	<p>Українська драматургія і театр 70–90-х рр. XIX ст. Від аматорських гуртків до професійного</p>	<p>Уміти розповісти, як і коли в Україні виникає «театр корифеїв», хто входив до його складу, про його популярність.</p>

	<p>«театру корифеїв», що став «школою життя» (І.Франко). Перші театральні трупи М.Кропивницького та М.Старицького (1882–1883), їхні провідні актори. Родина Тобілевичів та український театр. Тісний зв'язок театру з музикою.</p> <p>Розвиток драматургії: соціально-побутові та історичні драми й комедії М.Старицького («Богдан Хмельницький», «За двома зайцями»), М.Кропивницького («Глитай, або ж Павук», «Дай серцеві волю, заведе в неволю»), Панаса Мирного («Лимерівна») та ін.</p> <p>Створення професійного театру в Галичині (1864). Театр «Руська бесіда» у Львові. Роль І.Франка у становленні професійного театру. Популярність «театру корифеїв» в Україні та за її межами. Перша народна артистка України Марія Заньковецька.</p> <p>ТЛ: «театр корифеїв»</p>	<p>Наводити конкретні приклади зв'язку українського театру з музикою.</p> <p>Назвати авторів та основні драматичні твори, написані для професійного українського театру.</p> <p>Прищеплення любові до театру, розвиток уміння цінувати красу і художню досконалість мистецтва</p>
3	<p>Іван Карпенко-Карий (І. Тобілевич) “Мартин Боруля”</p> <p>Життєвий і творчий шлях. Багатогранність діяльності.</p> <p>Жанрова різноманітність творів: трагікомедії (“Сто тисяч”, “Мартин Боруля”), сатирична комедія (“Хазяїн”), соціально-психологічна драма (“Безталанна”), історична трагедія (“Сава Чалий”). І.Карпенко-Карий і “театр корифеїв”.</p> <p>Драматургічне новаторство письменника. Комедія «Мартин Боруля», її сценічна історія. Дворянство як міф про краще життя. Підміна особистісних етичних цінностей (чесності, порядності, працелюбства) станомою приналежністю. Психологічна переконливість розкриття образу Мартина Борулі.</p> <p>Значення творчості І.Карпенка-Карого.</p> <p>ТЛ: поглиблення поняття про жанри драматичного твору</p>	<p>Знати основні віхи життєвого і творчого шляху драматурга, про “театр корифеїв”. Розуміти причини просвітницьких ідейних пріоритетів світогляду письменника.</p> <p>Вміти визначити жанр драматичного твору. Знати зміст п’єси “Мартин Боруля”, вміти розповісти про історичну основу твору. Вміти схарактеризувати головного героя, розуміти причини його особистої драми. Інші персонажі п’єси.</p> <p>Визначити головний конфлікт твору. Вміти розкрити значення творчості І.Тобілевича для розвитку української драматургії.</p> <p>Виховання любові до театру. Усвідомлення, що життєва позиція кожного творить стан усього суспільства..</p> <p>Усвідомлення негативних наслідків компромісних рішень (компроміс переконань – шлях до зради)</p>
9	<p>Іван Франко</p> <p>«Гімн» («Замість пролога»), «Сікстинська мадонна», «Безмежнеє поле...», “Ой ти, дівчино, з горіха зерня”, “Чого являєшся мені...”. “Легенда про вічне життя», “Розвивайся ти, високий дубе...”, “Декадент”, “Мойсей”, “Сойчине крило”</p> <p>Письменник, учений, громадський діяч.</p>	<p>Знати життєву біографію митця, вміти окреслити основні сфери його багатогранної діяльності. Називати основні книги і праці. Сформувати власне ставлення до таких особистостей, як І.Франко.</p> <p>На прикладі життєдіяльності І.Франка</p>

	<p>Багатогранність діяльності в українській культурі, її вплив на культурний і політичний розвиток України. Основні книги і праці. Франко-перекладач. Значення творчості для розвитку української літератури. Творчість І.Франка у музиці. Франко і світова література</p>	<p>формування ціннісного переконання: можливість силою високого духа сягнути від селянської хати до світових вершин інтелекту</p>
	<p>Лірика збірки “З вершин і низин”. Загальне уявлення про композицію збірки. Творчість великих майстрів Відродження; символ вічної жіночності, материнства, краси; суперечки про роль краси і користі (“Сікстинська мадонна”). Франкова концепція поступу людства, вираз незламного оптимізму (“Гімн” (“Замість пролога”).</p> <p>Поетична збірка “Зів’яле листя” : “Безмежнеє поле...”, “Ой ти, дівчино, з горіха зерня”, “Чого являєшся мені...”. Місце любовної теми у творчості І.Франка. Життєві імпульси появи творів (автобіографічність). Широка емоційна гама почуттів ліричного героя, утвердження невмирущості людських почуттів, ідеалу кохання.</p> <p>Філософська і громадянська поезія. Змістовий зв’язок “Легенди про вічне життя” із поезією “Зів’ялого листя”. Драматизм людських стосунків, роздуми про доцільність безсмертя людини, взаємне кохання як критерій щастя, неможливість його досягнення. “Декадент” – поетичне кредо І.Франка. Вираження життєствердної позиції ліричного героя-митця. Вірш-заклик “Розвивайся ти, високий дубе...”.</p> <p>Поема “Мойсей” – одна з вершин творчості</p>	<p>Вміти пояснювати багатозначність понять “вершини” і “низини” у назві збірки. Називати твори (цикли) з неї. Аналізувати поезії, вміти визначити і пояснити символіку “Гімну”, вміти розкрити значення поняття “вічний революціонер”.</p> <p>Вивчити напам’ять: “Гімн” (“Замість пролога”)</p> <p>Усвідомлення облагороджуючого впливу мистецтва на людину. Формування віри в людство (притаманна І.Франкові). Утвердження переконання здійснення поступу не шляхом насилля, а розвитком духовності.</p> <p>Вміти аналізувати поезії, визначати літературні і фольклорні начала, пояснити образи-символи. Вивчити напам’ять: “Чого являєшся мені...”.</p> <p>Усвідомлення того, що любов – найвеличніше із людських почуттів, яке необхідно берегти.</p> <p>Вміти пояснити використання біблійних мотивів і образів, умовність художнього світу легенд і притч. Сформулювати провідну думку “Легенди...” Характеризувати вірш “Декадент”, висловлювати власні роздуми про мету і сенс художньої творчості людини. Вміти визначити головну ідею вірша “Розвивайся...”, розкрити символічний образ “дуба”, знайти фольклорні елементи у творі.</p> <p>Усвідомлення неуніклого драматизму людського життя.</p> <p>Вміти з’ясувати основну сюжетну</p>

	<p>І.Франка. Проблематика твору: історичний шлях нації, визначна особистість як її провідник. Пролог до поеми — заповіт українському народові.</p> <p>ТЛ: філософська поезія, віршові розміри (повторення), терцини, гімн, сонет.</p>	<p>лінію твору, визначати найнапруженіші фрагменти. Пояснити біблійну основу сюжету, розкрити алегоричність образу Мойсея, передати зміст його сумнівів, роздумів і сформулювати резюме цих роздумів.</p> <p>Осмислення поняття нації як повноправного суб'єкта історії, безмежність перспективи поступу.</p>
	<p>Проза І.Франка. Ідеї, проблеми прозової творчості. Місце у творчості повісті «Пережесні стежки». Художні шукання прозаїка. Франко і український модернізм. Новела «Сойчине крило» – жіноча доля в новітній інтерпретації. Образ героя-адресата – уособлення боротьби між «естетикою» і «живим чоловіком». Гуманізм новели. Роль І.Франка у розвитку драматургії і театру. («Украдене щастя»).</p> <p>Значення творчості І.Франка, її актуальність.</p> <p>ТЛ: поняття про модернізм.</p>	<p>Вміти назвати основні прозові твори митця, схарактеризувати їхню тематику. Розглянути і прокоментувати композицію і сюжет новели «Сойчине крило». Розкрити образ Марії, його неоднозначність. Характеризувати образ героя-адресата. Вміти визначити основний морально-етичний пафос новели та висловити власну оцінку твору.</p> <p>Мати загальне уявлення про драматургію І.Франка.</p> <p>Усвідомлення перемоги добра над злом, «великодушності над невдячністю».</p> <p>Назвати коло тих художніх, філософських, історико-політичних проблем, актуальних і сьогодні, до яких долучився видатний письменник.</p> <p>Виконання творчої роботи про життєве покликання людини.</p> <p>Шанобливе ставлення до творчості І.Франка – як до великого надбання українського народу. Усвідомлення внеску І.Франка у світову культуру, поступ.</p>
2	<p>Борис Грінченко. Дитяча проза. «Каторжна» (огляд) Життя і різножанрова творчість. Багатогранність діяльності. Укладач 4-томного словника української мови, організатор і голова товариства «Просвіта». Тематика поетичних творів. Грінченко-перекладач. І.Франко про Б.Грінченка: «робітника без одпочину» на культурно-освітній ниві. Майстер малої прози. Дитяча проза. Оповідання «Каторжна». Утвердження прагнення</p>	<p>Знати і вміти розповісти про велику подвижницьку діяльність Б.Грінченка, тематику його ліричних та епічних творів.</p> <p>Розглядати зміст оповідання «Каторжна». Вміти визначити його основну думку, пояснити причини душевних страждань Докії. Вміти розкрити чинники формування її характеру. Пояснити причини неординарного вчинку головної героїні під час пожежі.</p>

	людини до любові, добра. Психологізм твору.	Висловлювати власні міркування про діяльність Б.Грінченка. Усвідомлення важливої ролі наполегливості і працелюбності як вирішальних факторів на шляху до поставленої мети. Усвідомлення неприйняття зла, жорстокості, помсти у стосунках людей, переваги співчуття, доброзичливості, уваги до ближнього як необхідних моментів гарного спілкування.
(28) 1	УКРАЇНСЬКА ЛІТЕРАТУРА 10-х років ХХ ст. Домінуючі особистісні чинники у світогляді людини на рубежі віків. Посилення зв'язку з культурою Європи. Основні риси українського модернізму (О. Кобилянська, М. Коцюбинський, В. Стефаник, Леся Українка, М. Вороний, В. Винниченко). Альманах «З-над хмар і з долин», угруповання «Молода муза» – зв'язок зі світовою літературою, «нова школа» у прозі, «нова» драма на рубежі століть.	Мати загальне уявлення про модерністські тенденції в українській літературі 10-х років ХХ ст. Вчитися знаходити необхідну інформацію в довідкових виданнях і користуватися нею.
5	Михайло Коцюбинський “Intermezzo”, “Тіні забутих предків” Життя і творчість, гуманізм світогляду. Жанр новели у творчості М.Коцюбинського. Еволюція художньої свідомості: від просвітницьких орієнтацій і реалізму до модернізму. Значення стильового новаторства М.Коцюбинського для української літератури. Психологічна новела “Intermezzo” з жанровими ознаками “поезії у прозі”. Автобіографічна основа. Проблеми душевної рівноваги, повноцінного життя, специфіки творчого процесу. Психологічно переконливе розкриття внутрішнього стану людини. Символічні образи, ускладнена метафора. Поетика імпресіонізму. Повість “Тіні забутих предків”. Трагічна доля Івана й Марічки як наслідок суперечності між мрією та дійсністю. Світ людини у зв'язку зі світом природи. Фольклорне тло твору. Образи й символи твору. Образи Івана та Марічки як втілення	Знати основні події життєвого і творчого шляху письменника. Вміти розпізнавати і характеризувати новелістичний твір. Мати уявлення про імпресіонізм у літературі та образотворчому мистецтві. Визначити проблематику “Intermezzo”, пояснити глибокий психологізм новели, особливості її композиції. Аналізувати імпресіоністичну поетику: роль пейзажу, звукових образів, світлотіні. Знайти і пояснити символічні образи, ускладнені метафори. Розкрити образотворчі засоби: внутрішній монолог, прийом контрасту. Знати зміст повісті “Тіні забутих предків”. Вміти пояснювати образи і символи твору, аналізувати образи Марічки та Івана, розкрити пантеїзм світобачення героїв, виражений через побут, звичаї, обряди, почуття, мораль. Вміти показати протиставлення реалій

	<p>романтичної ідеї незнищеності кохання.</p> <p>ТЛ: новела, імпресіонізм.</p>	<p>життя внутрішньому світові душевно багатих натур. Пояснити роль образу природи у творі. Схарактеризувати мовний колорит повісті.</p> <p>Усвідомлення гуманізму як основи світоглядних переконань розвиненої особистості, оптимізму і життєствердження як важливих духовних цінностей буття людини.</p> <p>Усвідомлення краси природи, її благотворного впливу на людину.</p> <p>Співчуття, співпереживання як важливі риси гуманістичних поглядів людини. Усвідомлювати красу глибокого почуття і деспотизм антигуманних звичаїв. Краса природи мальовничого куточка України – гуцульського краю. Краса і поезія глибокого почуття кохання.</p>
5	<p>Ольга Кобилянська</p> <p>“Земля”</p> <p>Життя і творчість. Формування світогляду письменниці (вплив європейської культури, українського феміністичного руху). Її проза – модель раннього українського модернізму. Жанрові особливості, провідні теми та ідеї. Краса вільної душі, аристократизм духу як провідні мотиви.</p> <p>“Земля” – психологічне трактування вічних проблем: людини і землі, злочину та кари на українському матеріалі. Модерністська проблема сакральності-містичного зв’язку людини із землею. Розкриття споконвічного прагнення селянина бути господарем на ній. Трагічна історія родини Федорчуків – новітня інтерпретація християнського мотиву братовбивства. Михайло і Сава – протилежні психологічні типи; Марійка та Івоніка – цінності народної моралі; Сава і Рахіра – духовна деградація. Трагедія шляхетної, чутливої душі в жорстоких обставинах тогочасного сільського життя (образ Анни). Глибокий психологізм і символізм твору як новаторство О.Кобилянської.</p> <p>ТЛ: взаємопроникнення літературних родів.</p>	<p>Знати основні віхи життєвого і творчого шляху О.Кобилянської.</p> <p>Знати сюжет повісті “Земля”. Вміти визначати основні проблеми твору, характеризувати образи-персонажі у їхньому порівнянні (Михайло, Сава, Марійка, Івоніка, Анна, Рахіра, Петро та ін.). Вміти аналізувати соціальні та біологічні фактори характеротворення, виділяти елементи детективного сюжету, пояснювати символіку твору (образ землі). Вміти пояснити композиційно-характеротворчий принцип контрасту.</p> <p>Усвідомлення глибинної пов’язаності, шанобливого ставлення до землі, поваги до праці селянина.</p> <p>Усвідомлення неможливості для людини бути щасливою, досягнувши мети шляхом злочину.</p> <p>Осудження злочину як протиправної, ворожої для людини дії, як духовної деградації особистості.</p>
2	<p>Василь Стефаник</p> <p>“Камінний хрест”</p> <p>Життя і творчість. Творча співдружність</p>	<p>Знати основні віхи життєвого і творчого шляху письменника.</p> <p>Вміти прокоментувати зміст новели</p>

	<p>В. Стефаника з Л. Мартовичем і Марком Черемшиною (“покутська трійця”). Новаторство письменника. “Камінний хрест” – психологічне розкриття теми еміграції. Історична основа твору. Сюжетно-композиційні особливості. Трагічна подія – композиційний центр новел Стефаника. Драматизм конфлікту, емоційна загостреність зображуваного. Багатозначність символічних образів. Камінний хрест – уособлення долі людини. Ідея нерозривної єдності Івана Дідуха з полем, рідною землею. Останній танець Івана Дідуха перед від’їздом з села як символ трагізму і розпачу прощання з рідним краєм.</p> <p>ТЛ: експресіонізм.</p>	<p>“Камінний хрест” як модерністського твору, пояснювати сюжетно-композиційні особливості, емоційно напружений драматизм ситуації. Схарактеризувати образ головного героя Івана Дідуха. Вміти розкрити історичну основу новели, пояснити багатозначність символіки камінного хреста, горба, прізвища головного героя.</p> <p>Виховання співчуття, співпереживання до драматичних напружених життєвих ситуацій. Усвідомлення того, що прагнення готовності допомогти є виявом громадянської позиції людини.</p>
7	<p>Леся Українка (Лариса Косач) “Contra spem spero!”, “І все-таки до тебе думка лине...”, “То be or not to be?..”, , “Хвиля”, “Стояла я і слухала весну...”, “Все- все покинуть, до тебе полинуть...”, “Уста говорять: “Він навіки згинув!..”, “Лісова пісня”</p> <p>Життєвий і творчий шлях. Роль родини, культурного оточення і самоосвіти у формуванні світобачення письменниці. Збірка поезій «На крилах пісень», її висока оцінка І. Франком. Основні цикли поезій. Неоромантизм як основа естетичної позиції Лесі Українки. Символічність, романтичні образи, образотворчий прийом контрасту (“Contra spem spero!”). “Contra spem spero!” як світоглядна декларація сильної вольової особистості. Громадянська лірика (“І все-таки до тебе думка лине...”) Філософська лірика (“То be or not to be?..”). Пейзажна та інтимна лірика (“Стояла я і слухала весну...”, “Хвиля”, “Все-все покинуть, до тебе полинуть...”, “Уста говорять: “Він навіки згинув!..”). Особливості поетичного стилю Лесі Українки.</p> <p>Драма-феєрія “Лісова пісня”. Фольклорно-міфологічна основа сюжету. Символічність образів Мавки і дядька Лева – уособлення духовності і краси. Мати Лукаша й Килина – антиподи головній героїні Мавці. Симбіоз високої духовності і буденного прагматизму в образі Лукаша.</p> <p>Природа і людина у творі. Неоромантичне</p>	<p>Знати основні віхи життєвого і творчого шляху письменниці. Вміти розкрити основні теми і мотиви віршів, схарактеризувати композиційні й ритмомелодичні особливості, образи-символи, алегоричні образи.</p> <p>Вміти визначити основні проблеми, порушені в “Лісовій пісні”, розкрити фольклорну основу сюжету, схарактеризувати образи.</p> <p>Порівнювати образи Мавки й Килини. Вміти показати на прикладах з тексту духовну бідність Килини й матері Лукаша, їхню меркантильність, байдужість до краси, природи, мистецтва. Розкрити красу глибокого почуття, антигуманність меркантильності та користолюбства. Висловити власні судження про життя і творчість Лесі Українки. Виконання творчої роботи на літературно-публіцистичну тему.</p> <p>Вивчити напам’ять: “Contra spem spero!”, “Лісова пісня” (останній монолог Мавки)</p> <p>Виховання шани і поваги до життя-подвигу славетної українки. Усвідомлення духовної цінності неоромантичного світогляду.</p>

	<p>утвердження духовно-естетичної сутності людини, її творчих можливостей. Конфлікт між буденним життям і високими пориваннями душі особистості, дійсністю і мрією. Почуття кохання Мавки й Лукаша як розквіт творчих сил людини. Художні особливості драми-фесрії.</p> <p>ТЛ: неоромантизм, драма-фесрія.</p>	<p>Розуміння того, що любити “слово у вірші” – могутній засіб впливу на духовність, інтелект людини. Розвиток естетичного смаку. Усвідомлення кохання як життєствердного почуття, творчої сили, що стимулює духовне піднесення, збагачення, розквіт людини.</p> <p>Вміти бачити переваги високої духовності над буденністю.</p>
2	<p>Микола Вороной “Іванові Франкові”, “Блакитна Панна”, “Інфанта” Життя і творчість, багатогранна діяльність. М.Вороной – “ідеолог” модернізації української літератури. Його творчість – перша декларація ідей і форм символізму. Зміст і художні особливості поезії М.Вороного. Мотив необхідності для поета бути “цілим чоловіком” (“Іванові Франкові”). Єдність краси природи і мистецтва (“Блакитна Панна”). Узагальнено-ідеалізований жіночий образ як сюжетний центр вірша. Згадка про революцію як данина естетиці доби соціальних перетворень (“Інфанта”).</p> <p>ТЛ: символізм.</p>	<p>Знати основні віхи життєвого і творчого шляху М.Вороного. Вміти розпізнати символічний твір серед інших. Вміти характеризувати тематику і проблематику віршів М.Вороного, визначати їхні жанрові і ритмомелодичні особливості. Вміти вказати на художні ознаки символізму у творі. Розкрити неоромантичне звеличення краси природи у вірші “Блакитна Панна”. Передати власні почуття від вірша. Аналізувати поетику символізму у вірші “Інфанта”.</p> <p>Вивчити напам’ять: “Блакитна Панна”.</p> <p>Цінування краси поетичного слова, його здатності об’єднувати людей роздумами над вічними проблемами життя.</p>
3	<p>Олександр Олесь (О. Кандиба) “З журбою радість обнялась...”, “Чари ночі”, “О слово рідне! Орле скутий!..”, “По дорозі в Казку” Життя і творчість, світоглядні переконання. Неоромантичні, символістські тенденції у творчості (“З журбою радість обнялась...”). Прагнення гармонії людини і природи (“Чари ночі”). Музичність, звукова виразність поезій. Майстерність у відтворенні настрою і почуття. (“О слово рідне! Орле скутий!..”) Символізм драматичного етюда “По дорозі в Казку”. Дорога в казку – символ духовних поривань людини до кращого життя. Проблема вождя і маси. Лідер – духовно сильна особистість. Трагічна суперечність між духовністю, мрією і жорстокістю. ТЛ: драматичний етюд.</p>	<p>Знати основні події життєвого і творчого шляху письменника. Вміти визначати провідні мотиви поезій, пояснювати ритмомелодичні особливості, художні засоби (контраст, антитеза, символіка тощо). Вміти визначати поетичні жанри, проаналізувати образи. Вміти висловлювати власні судження з приводу художніх особливостей поезії митця.</p> <p>Знати зміст етюда “По дорозі в Казку”. Вміти визначити його тему, проблеми, розкрити власне розуміння образів-символів, зокрема символ дороги в Казку. Сформулювати відповідь на питання: “Казка життя людства – вимисел чи реальність?”. Порівняти драматичний етюд “По</p>

		<p>дорозі в Казку” і поему “Мойсей” І.Франка.</p> <p>Вміти висловити власні міркування з приводу порушених у творі проблем (лідерства, шляхів успішного досягнення мети).</p> <p>Вивчити напам’ять: “З журбою радість обнялась...”.</p> <p>Розуміння, що свобода і незалежність особистості є обов’язковою умовою творчості митця. Усвідомлення того, що любов до рідного краю – джерело творчої наснаги.</p> <p>Усвідомлення мрії як прагнення людини жити краще, спонуки до активної діяльності. Осмислення благородства вчинків, які здійснюються заради щастя людей.</p>
3	<p>Володимир Винниченко “Момент” Життя і творчість, громадська і політична діяльність. Прозові і драматичні твори. Мала проза: ідейно-стильові особливості збірки “Краса і сила”. Перший український науково-фантастичний роман “Сонячна машина”. Популярність Винниченка-драматурга на світовій сцені. Новела “Момент”. Поєднання в ній реалістичного змалювання дійсності і філософського підтексту (плинність життя, щастя людини, мить – частинка вічності тощо). Образ Панни -- втілення ідеї вічної жіночності, краси. Імпресіонізм новели. Значення літературно-художньої спадщини В.Винниченка.</p> <p>ТЛ: неореалізм, психологічна драма.</p>	<p>Знати основні моменти життєвого і творчого шляху письменника, про його громадську та політичну діяльність.</p> <p>Знати зміст, тематику й проблематику новели “Момент”.</p> <p>Вміти розкрити філософський підтекст новели. Схарактеризувати образ Панни, роль героя-оповідача. Вміти аргументовано передати власні роздуми, судження про миттєве і вічне, сенс життя, щастя людини.</p> <p>Вміти розкрити імпресіоністичну поетику твору.</p> <p>Висловлювати свої судження про актуальність для нашого часу порушених письменником проблем, аргументувати їх прикладами з тексту.</p> <p>Вміти означити місце В.Винниченка в українській та світовій літературах.</p> <p>Працювати з допоміжними літературно-критичними статтями, користуватися довідниками і словниками.</p> <p>Усвідомлення художнього слова як увічного для поколінь досвіду життя людини, її думок, переживань, театру як школи виховання почуттів.</p>
2	<p>Література рідного краю Ознайомлення з художніми творами митців</p>	<p>Вміти самостійно характеризувати твори письменників-земляків,</p>

	рідного краю (відповідно до вікових зацікавлень десятикласників).	висловлювати свої судження про них. Самостійно готувати реферати про їхню творчість, виголошувати доповіді.
1	Урок-підсумок Бесіда про вивчені твори української літератури.	Вміти характеризувати вивчений період української літератури з точки зору ідейно-художніх особливостей найпоказовіших творів, висловлювати власні судження про них. Вміти пояснювати їхню актуальність для нашого часу.

Д л я д о д а т к о в о г о (с а м о с т і й н о г о) ч и т а н н я:

І.Нечуй-Левицький. “Дві московки”, “Микола Джеря”, “Хмари”, “Над Чорним морем”.
Панас Мирний. “Лихі люди”, “Повія”.
І.Карпенко-Карий. “Хазяїн”, «Наймичка» .
Б.Грінченко. Оповідання.
М.Старицький. Поезії, «Талан».
І.Франко. “Перехресні стежки”, “Терен у нозі”.
М.Коцюбинський. “Сміх”, “Сон”, “Дебют”, “Хвала життю”, “На острові”, “Під мінаретами”.
О.Кобилянська. “Людина”, “Царівна”, “Некультурна”, “У неділю рано зілля копала”.
В.Стефаник. “Новина”, “Марія”, “Катруся”, “Святий вечір”.
Леся Українка. Поезії, “Кассандра”, “Одержима”, “Бояриня”.
М.Вороний. Поезії.
О.Олесь. Поезії.
В.Винниченко. “Чорна Пантера і Білий Ведмідь”, “Сонячна машина”, “Записки кирпатого Мефістофеля”.
С.Васильченко. “Талант”.
С.Черкасенко. “Казка старого млина”.
Р.Горак. “Тричі мені являлася любов”.
Р.Іваничук. “Шрами на скалі”.
Н.Бічужа. “Біла вілла”.
М. Олійник. «Дочка Прометея».
В. Суходольський. «Народна артистка».

XI КЛАС

Усього – 68 год. На тиждень – 2 год.

Год.	Зміст навчального матеріалу	Вимоги до рівня загальноосвітньої підготовки учнів
1	УКРАЇНСЬКА ЛІТЕРАТУРА 1920-1930 рр. ВСТУП Складні суспільно-історичні умови розвитку української літератури ХХ ст., основні стильові напрями	Знати про історичні та суспільні умови розвитку літератури в ХХ ст., основні напрями, стильове розмаїття мистецтва 1920-х років. Пригадати імена і твори письменників ХХ ст., що вивчалися раніше. Вміти користуватися довідковими виданнями і словниками.

	<p>(модернізм, соцреалізм, постмодернізм). Українська література ХХ ст. як новий етап в історії національної культури. Актуалізація проблем: митець і влада, свобода творчості. Сильове розмаїття мистецтва 1920-х років. Поняття “розстріляне відродження”, домінування соцреалістичної естетики в 1930-ті роки. ТЛ: “розстріляне відродження”.</p>	<p>Називати основні літературні організації, угруповання 1920-х років. Знати і вміти розповідати про масові репресії письменників в 1930-ті роки, втручання влади в мистецький процес. Вміти пояснювати поняття “розстріляного відродження”.</p> <p>Розвиток допитливості, вміння шукати необхідну інформацію.</p>
2	<p>ПОЕЗІЯ Провідна роль поезії у 20-ті роки. Потужне ліричне самовираження, емоційне переживання пореволюційної епохи, її духовних катаклізмів.</p> <p>Павло Тичина “Арфами, арфами...”, “О панно Інно...”, “Ви знаєте, як липа шелестить...”(оглядово) Найбільший модерніст 20-х років. Звернення до “вічних” тем, культура віршування, потужне ліричне “Я” як символ нової людини, життєствердний пафос, поєднання тенденцій символізму, неоромантизму, експресіонізму, імпресіонізму. Феномен “кларнетизму”. Наскрізна оптимістична тональність, життєствердна настроєвість (зб. «Сонячні кларнети»). Художнє відтворення національно-визвольного пробудження народу(“Пам’яті тридцяти”).</p> <p>ТЛ: вітаїстичність, експресіонізм, кларнетизм.</p>	<p>Розуміти основні тенденції української поезії 1920-х років, її “вітаїстичність”, вміти це пояснити. Називати провідних поетів 1920-х років. Розвивати навички аналізу ліричних творів.</p> <p>Знати і вміти розповідати про трагізм творчої долі П.Тичини. Називати його ранні збірки. Характеризувати основні мотиви і стильові тенденції ранньої творчості. Розвивати навички аналізу поезій, виділення основних мотивів, особливих ознак індивідуального стилю. Вміти давати власну оцінку творчості П.Тичини.</p> <p>Вивчити напам’ять: “Ви знаєте, як липа шелестить...” та один вірш напам’ять Розвиток естетичного смаку, культури образного бачення. Осмислення зв’язку внутрішньої свободи митця з процесом його творчості.</p>
1	<p>Літературний авангард (Михайль Семенко) Авангардні тенденції в українській поезії 1920-х років. Поет-футурист, сміливий експериментатор, впроваджувач Урбаністичні мотиви його лірики, їхня змістова новизна, деструкція класичної форми (“Бажання”, “Місто”, “Запрошення”)</p>	<p>Розуміти авангардні експерименти поезії 1920-х років, їхній новаторський, пошуковий характер, уміти розповідати про це. Шліфувати вміння виразно й усвідомлено читати вірші, виокремлювати основні мотиви, головну думку, характеризувати настрій, ритм. Пояснити розуміння термінів “авангард”, “футуризм”, «деструкція», значення творчості М.Семенка.</p> <p>Розвиток пошукових, експериментаторських</p>

	ТЛ: авангард, футуризм, деструкція.	здібностей.
2	<p>Київські «неокласики». Микола Зеров («Київ – традиція»), Максим Рильський (“Молюсь і вірю...”, “Солодкий світ!..”)</p> <p>Група київських “неокласиків». Їхнє творче кредо, орієнтація на традицію, класичну форму вірша. Приналежність до групи М. Зерова, М. Рильського. Різногранний творчий шлях митців.</p> <p>Філософічність, афористичність їхньої лірики. Мотиви пошуків душевної рівноваги, краси в житті та в душі, вітаїзм, сповідальність.</p> <p>ТЛ: філософічність, сонет.</p>	<p>Знати про групу і творчість київських “неокласиків”. Основне з творчих біографій М. Зерова й М.Рильського.</p> <p>Розвивати вміння виразно й усвідомлено читати, аналізувати поезії. Розвивати навички визначення основних ознак індивідуального почерку, провідних мотивів і настроїв. Вміти пояснювати смислову і настроєву значущість деталі, образу. Висловлювати власні думки з приводу поетичної майстерності, філософічності поетичного самовираження М. Зерова й М. Рильського.</p> <p>Вивчити напам’ять: одну з поезій (на вибір).</p> <p>Розвиток відчуття естетики поетичного образу, урівноваженості і філософської самозаглибленості при зіткненні з життєвими проблемами.</p>
1	<p>Євген Плужник</p> <p>“Для вас, історики майбутні...”,</p> <p>Вчись у природи творчого спокою...”, “Ніч... а човен – як срібний птах!..”, “Річний пісок...”</p> <p>Один із провідних поетів “розстріляного відродження”.</p> <p>“Громадянський інтим”, сповідальність, ліричність, філософічність лірики.</p> <p>Урівноваженість душевного стану ліричного героя, мотив туги за минущистю краси, гармонією світу і людини, мить і вічність у чуттєвому вираженні.</p> <p>ТЛ: поглиблення поняття про ліричного героя.</p>	<p>Знати творчу біографію Є.Плужника, про його основні твори. Розповідати про поета, його трагічну долю. Аналізувати вірші, виділяти основні мотиви, настрої, визначати роль у них метафори та інших художніх засобів. Вміти порівнювати його поезії з поезіями М.Рильського, П.Тичини, визначати спільне і відмінне. Обмірковувати і висловлювати власні судження з приводу втрати душевної гармонії та способів її повернення.</p> <p>Усвідомлення зовнішнього спокою, урівноваженості як ознак душевного стоїцизму, опірності неприйнятливим життєвим обставинам. Розвиток уміння сприймати явища, події у зіставленні, порівнювати їх.</p>
2	<p>ПРОЗА</p> <p>Жанрово-стильове розмаїття. Нові теми, проблеми. Часткова ідеологічна заангажованість, її експериментаторські модерністичні пошуки, опертя на національну і європейську традиції. Зв’язок із поезією.</p> <p>Микола Хвильовий (М. Фітільов)</p> <p>“Я (Романтика)”</p> <p>Життєвий і творчий шлях. Провідна</p>	<p>Знати про розвиток української прози 20-х років, її представників.</p> <p>Розповідати біографію М.Хвильового, про його провідну роль у літературному житті 1920-х років. Розглядати зміст творів, вміти аналізувати їх. Визначати стильові особливості, проблеми.</p> <p>Пояснювати присвяту до новели, символічність образу матері, проблему вибору героя. Вміти визначати жанр твору, відрізнити реальне і</p>

	<p>роль у літературному житті 1920-х рр. Романтичність світобачення. Участь у ВАПЛІТЕ, у проведенні дискусії 1925-1928 рр. Тематичне і стильове розмаїття його прози. “Я (Романтика)” — новела про добро і зло в житті та в душі. Проблема внутрішнього роздвоєння людини між гуманізмом і обов’язком.</p>	<p>уявне в ньому, характеризувати образ ліричного “Я”.</p> <p>Усвідомлення переваги гуманізму над будь-якими ідеологіями, складності морально-етичного вибору, вміння передбачити його наслідки.</p>
2	<p>Григорій Косинка (Г. Стрілець) “В житах”</p> <p>Трагічна доля митця. Змалювання строкатої картини життя крізь призму долі й душі людини. Перевага імпресіонізму в стильовій палітрі. “В житах” -- зупинена мить, пошуки порушеної гармонії. Вітаїстичний пафос, імпресіоністична настроєвість.</p> <p>ТЛ: поглиблення поняття про імпресіонізм.</p>	<p>Знати творчу біографію прозаїка. Розуміти позаідеологічність його творів, психологізм художньої деталі. Розвивати вміння переказувати сюжет новели, коментувати її зміст, визначати основні мотиви, коментувати показ переваги загальнолюдського над класово-ідеологічним. Вміти виокремлювати й коментувати зорові й слухові образи, художні деталі.</p> <p>Прагнення гармонії душі і світу. Розуміння великої сили синівських почуттів.</p>
3	<p>Юрій Яновський “Подвійне коло”, “Дитинство”, “Шаланда в морі” (з роману “Вершники”)</p> <p>Творча біографія митця. Романтичність світовідчуття і стилю в ранній творчості. Роман у новелах “Вершники” як «реабілітаційний двійник» «Чотирьох шабель». Умовність зображення (“Подвійне коло”), ідея протиставлення загальнолюдських вартостей класовим. Проблема розпаду роду, родини як трагедія народу. Ідея нетлінної вартості національних основ буття, спадковості поколінь, духовної пам’яті (“Дитинство”). Утвердження високих загальнолюдських ідеалів вірності й кохання, відданості громадянському обов’язку (“Шаланда в морі”).</p> <p>ТЛ: роман у новелах, художній час і простір, умовність зображення.</p>	<p>Знати творчу біографію письменника, про його найосновніші твори, про Ю.Яновського. Знати зміст творів, переказувати окремі епізоди. Розвивати навички аналізу текстів. Шліфувати вміння пояснювати художні засоби (відшукувати реалістичне й умовне зображення, елементи фольклору, поетичні прийоми в епічному описі), “відкритість” фіналу (новели). Виокремлювати епізоди й художні деталі як втілення національних атрибутів. Висловлювати своє ставлення до проблеми збереження своїх коренів, небезпеки їхньої втрати.</p> <p>Усвідомлення важливості збереження родових, родинних зв’язків, духовного опертя на вселюдські, гуманістичні цінності.</p>
3	<p>Валер’ян Підмогильний</p>	<p>Знати найосновніші події творчої біографії,</p>

	<p>“Місто” Автор інтелектуально-психологічної прози, перекладач. Світовий мотив підкорення людиною міста, самоутвердження, інтерпретовані на національному матеріалі. Зображення “цілісної” людини: в єдності біологічного, духовного, соціального.</p> <p>ТЛ: екзистенціалізм, маргінальність, психологізм, іронія.</p>	<p>про трагічну загибель митця. Розуміти вплив цивілізаційних процесів на людину, психологічну мотивацію вчинків Степана Радченка та інших дійових осіб, іронічність авторської оповіді. Характеризувати маргінальний образ українського інтелігента. Вміти аналізувати світоглядну і психологічну еволюцію його характеру, пояснювати роль жіночих образів у романі. Висловлювати власну думку про способи самоствердження людини.</p> <p>Усвідомлення моральних, психологічних аспектів самоствердження людини.</p>
2	<p>Остап Вишня (Павло Губенко) “Моя автобіографія”, “Сом”, “Як варити і їсти суп із дикої качки” Трагічна творча доля українського гумориста, велика популярність і значення його усмішок у 1920-ті роки. Оптимізм, любов до природи, людини, м’який гумор як риси індивідуального почерку Остапа Вишні.</p> <p>ТЛ: усмішка.</p>	<p>Розуміти, що гумор – одна з провідних рис характеру українців. Знати про гумористичну, сатирично-викривальну традицію української літератури (фольклор, С.Руданський, Л.Глібов, І.Нечуй-Левицький, І.Карпенко-Карий, В.Самійленко). Вміти аналізувати усмішки, художні засоби (портрет, пейзаж, засоби характеротворення, використання народних прикмет, прислів’їв, приказок). Порівнювати мисливські усмішки з пейзажними описами в інших творах.</p> <p>Виконання творчої роботи з вираженням власної оцінки прозового твору.</p> <p>Усвідомлення оптимістичної ролі гумору в житті людини. Розвиток самокритичності, спроможності проводити доречні аналогії.</p>
2	<p>ДРАМАТУРГІЯ Розвиток національного театру (“Березиль” Леся Курбаса, Харківський театр ім. І.Франка), драматургії 1920–1930 рр. (від ідеологічних агіток до психологічної драми). П’єси В.Винниченка, М.Куліша, І.Дніпровського, І.Кочерги, Я.Мамонтова на перетині традицій “корифеїв”, зарубіжної класики і модерної драматургії.</p> <p>Микола Куліш “Мина Мазайло” Життєвий і творчий шлях митця. Зв’язок із театром Л.Курбаса. Національний матеріал і вселюдські, «вічні» мотиви та проблеми у п’єсах</p>	<p>Розуміти особливості розвитку драматургії й театру 1920-х років. Вміти розповісти про це. Вміти орієнтуватися в допоміжних матеріалах з історії культури. Вміти проводити аналогії з іншими явищами культури.</p> <p>Знати і вміти розповісти творчу біографію драматурга, про його зв’язок з театром Леся Курбаса.</p> <p>Знати і розуміти зміст п’єси. Розуміти умовність у ній часу і місця дії. Аналізувати п’єсу, визначати і коментувати проблеми,</p>

	<p>Сатирична комедія «Мина Мазайло». Особливості сюжету. Розвінчання національного нігілізму, духовної обмеженості на матеріалі українізації (Мина, Мокій, дядько Тарас, тьотя Мотя). Сатиричне викриття бездуховності обивателів, що зрікаються своєї мови, культури, родового коріння. Драматургічна майстерність автора у створенні комічних характерів і ситуацій, у побудові діалогів та ремарок, у мовній характеристиці героїв. Сценічне втілення. Актуальність п'єси у наш час. ТЛ: сатирична комедія.</p>	<p>порушені в ній, характеризувати образи дійових осіб, засоби створення комічних ситуацій. Обговорювати актуальність проблем, порушених у п'єсах М. Куліша.</p> <p>Розвиток гнучкості і логічності мислення, застосування відомостей, одержаних раніше. Усвідомлення своєї приналежності до рідного народу, свого родоводу.</p>
2	<p>УКРАЇНСЬКА ЛІТЕРАТУРА ЗА МЕЖАМИ УКРАЇНИ. (огляд) Автономність, відкритість зарубіжним традиціям і новітнім процесам, високий розвиток літератури в Західній Україні до 1939 р. Яскраве поетичне гроно: Б.-І.Антонич, С.Гординський, Ю.Липа. Проза В. Стефаника, О.Кобилянської, І.Вільде, О.Турянського. Історична проза Б.Лепкого, Ю.Опільського, Катрі Гриневичевої.</p> <p>Богдан-Ігор Антонич “Автопортрет”, “Вишні”, “Зелена євангелія”, “Дороги”, “Різдво” Життя і творчість. Аполітичність, наскрізна життєствердність, метафоричність і міфологізм поезій. Лемківська конкретика як джерело образних асоціацій. Поєднання язичницьких мотивів із християнськими; міфологічність образу, екзотика лемківського краю в контексті вселюдських мотивів. ТЛ: міфологізм, асоціативність.</p>	<p>Мати загальне уявлення про розвиток української літератури в Західній Україні до 1939 р., називати її основних представників. Розвиток і закріплення навичок творчого використання довідкових матеріалів, словників для поглиблення знань з певної теми.</p> <p>Знати, вміти розповісти про творчий шлях митця. Розвиток уміння давати загальну характеристику творчості. Виразно і усвідомлено читати поезії. Шліфувати вміння визначати головні мотиви, ідеї, коментувати їх, давати власну оцінку. Пояснювати роль народнопісенних тропів у “Вишнях”, специфіку пейзажу, символіку образів (“Дороги”).</p> <p>Вивчити напам'ять 1 вірші (на вибір). Розвиток уміння знаходити необхідну інформацію, порівнювати і співставляти різні явища, сприймати і розуміти естетику образного слова, його значення для розвитку загального естетичного смаку, естетичної розвиненості людини. Усвідомлення європейської єдності естетичних цінностей із морально-етичними.</p>

	<p>Осип Турянський “По́за межа́ми бо́лю” Коротко про письменника. Історичний матеріал Першої світової війни як предмет художнього узагальнення. Поема у прозі, що хвилює, єднає людські серця, звільняє і просвітлює душу. Умовність зображення (події поза конкретним часом і простором). Загальнолюдські мотиви і гуманістичні цінності. Біологічні інстинкти і духовна воля до життя. Ідея перемоги духа над матерією. Гуманістичний, життєствердний пафос поеми у прозі, його вселюдська значимість і всеохопність.</p> <p>ТЛ: поема у прозі.</p>	<p>Розуміти і вміти пояснити умовність зображення, створення іншої, художньої реальності на конкретному матеріалі. Розглядати ідейно-художній зміст окремих фрагментів твору, вміти коментувати їх. Вміти виділяти основні ідеї. Пояснювати особливість і роль композиції, пейзажу, інших художніх засобів для втілення головних думок. Осмислювати вартість мистецтва, грошей, почуттів людини тощо, спираючись на текст, висловлювати власні міркування, проводячи аналогії з сучасним життям.</p> <p>Усвідомлення важливої переваги в житті духовного над матеріальним. Розвиток вміння пізнавати і розуміти справжню вартість речей, явищ, почуттів.</p>
<p>1</p> <p>3</p>	<p>ЕМІГРАЦІЙНА ЛІТЕРАТУРА (огляд) “Празька поетична школа” української поезії та її представники. Євген Маланюк “Під чужим небом”, “Стилет чи стилос?..” Коротко про митця. Художнє осмислення трагічної історії України, ностальгічні мотиви, філософічність поезій. Вірші про призначення поета і поезії. Символічні образи.</p> <p>Проза У.Самчука, Т.Осьмачки, Д.Гуменної, Наталени Королевої. І. Багрянний «Тигролови» Основні віхи життя й творчості митця. «Тигролови» як український пригодницький роман. Проблема свободи й боротьби за своє визволення. Жанрові особливості.</p>	<p>Знати і вміти розповісти про історичні умови і функціонування української літератури за кордоном, про “празьку школу” української поезії та її представників. Розповідати про Є.Маланюка як одного з “пражан”, аналізувати його поезію, визначати її основні ідеї, мотиви, пояснювати їх. Пояснювати зміст образів-символів. Шліфувати вміння висловлювати власні міркування.</p> <p>Виховання патріотичних почуттів, які проявляються на відстані, усвідомлення їхньої щирості і безпосередності.</p> <p>Знати основні віхи життя письменника, про його твори. Вміти коментувати зміст роману, визначати його жанрові особливості, характеризувати образи. Висловлювати своє ставлення до основних проблем, порушених у творі.</p> <p>Усвідомлення значення свободи для духовного розвитку людини.. Усвідомлення активної</p>

		життєвої позиції як вияву європейськості.
3	<p>УКРАЇНСЬКА ЛІТЕРАТУРА 1940–1950 рр. Участь українських письменників у Другій світовій війні. Активізація патріотичної тематики, героїчного пафосу, посилення філософічності в літературі цього періоду. Засилля соцреалізму в мистецтві повоєнного періоду.</p> <p>Олександр Довженко “Україна в огні”, «Зачарована Десна» Відомий у світі кінорежисер, засновник поетичного кіно. Романтичне світобачення. Соцреалістичний канон і новаторський естетичний пошук. Національні та загальнолюдські проблеми. Поєднання лірико-романтичного, виражального начала з публіцистикою, доля народу крізь призму авторського бачення і оцінки (“Україна в огні”). Історія написання «Зачарованої Десни», автобіографічна основа, сповідальність оповіді. Поєднання минулого і сучасного. Два ліричні герої: малий Сашко і зріла людина. Морально-етичні проблеми, порушені в кіноповісті.</p> <p>ТЛ: кіноповість, публіцистичність.</p>	<p>Знати про літературу воєнного і повоєнного періоду, про трагічну загибель національних героїв О.Ольжича і О.Телігу. Користуватися довідковими виданнями, енциклопедіями.</p> <p>Розвиток уміння знаходити необхідну інформацію і творчо, компетентно її використовувати.</p> <p>Знати творчу біографію митця, розуміти її трагізм. Знати тексти творів, розуміти особливості жанру кіноповісті, специфіку публіцистичного тексту. Вміти розповідати про Довженка-кінорежисера, основні події його творчого життя. Переказувати історію написання та опублікування “України в огні”. Вдумливо читати текст, коментувати найосновніші фрагменти, публіцистичні відступи. Шліфувати вміння виокремлювати провідні мотиви, проблеми, обговорювати їх з позицій сьогодення, дискутувати про їхню актуальність.</p> <p>Коментувати текст «Зачарованої Десни», визначати основні теми й мотиви, характеризувати образи-персонажі. Вміти пояснити роль пейзажу та засобів індивідуалізації героїв. Висловлювати власні міркування про творчу спадщину митця. Розвиток уміння сприймати життєві явища, події, людей у контексті загальнолюдських понять і цінностей, розуміти взаємозв’язок конкретного із загальним..</p>
1	<p>УКРАЇНСЬКА ЛІТЕРАТУРА другої половини ХХ – початку ХХІ ст. ВСТУП Українська література у другій половині ХХ ст. Спроба подолати канони соцреалізму. “Закулісний” розвиток модернізму, опозиційні прояви різних стильових тенденцій. Явище “шістдесятництва”, нью-йоркська група, постшістдесятники, українська “химерна проза”. Пошукове розмаїття сучасної літератури. Тенденції постмодернізму.</p>	<p>Знати і розуміти найголовніші тенденції розвитку української літератури в другій половині ХХ – початку ХХІ ст. Вміти користуватися довідковою інформацією, словниками тощо.</p> <p>Вміння робити узагальнюючі висновки на основі зібраної інформації.</p>

	<p>ТЛ: соцреалізм, модернізм (повторення) і постмодернізм.</p>	
4	<p>ПОЕТИ-ШІСТДЕСЯТНИКИ Нова хвиля відродження української літератури на початку 60-х років. “Шістдесятництво” як явище культурологічне і соціальне. Його зв’язок із дисидентським рухом. Ідейно-стильове розмаїття, тематична і формотворча новизна.</p> <p>Василь Симоненко “Задивляюсь у твої зіниці...”, «Я...» Творча біографія митця (“витязь молоді української поезії”). Традиційність його лірики. Образ України, громадянський вибір поета. Мотив самоствердження людини у складному сучасному світі, її самодостатність і самоцінність (“Я...”).</p> <p>ТЛ: віршові розміри (повторення).</p> <p>Дмитро Павличко “Два кольори” Основні відомості про поета, перекладача. Громадянські мотиви лірики. Образно-притчевий зріз часу, історії народу, проблеми нації, окремої людини. Пісня «Два кольори», яка стала народною.</p> <p>Іван Драч “Балада про соняшник” Невтомний шукач нового змісту і нової форми в поезії. Переосмислення жанру балади. “Балада про соняшник” – поетичний роздум про суть мистецтва, процес творчості. Символічність образу</p>	<p>Розуміти зв’язок українського дисидентського руху з явищем “шістдесятництва”. Вміти зв’язувати зв’язок світогляду із творчістю. Називати поетів-шістдесятників. Вміти давати загальну характеристику їхньої творчості. Користуватися додатковою літературою.</p> <p>Розповідати про В. Симоненка. Пригадати його твори, вивчені раніше. Характеризувати стильові особливості поезії, визначати і вміти прокоментувати основні мотиви. Дискутувати про патріотичні, громадянські мотиви, порушені у творі.</p> <p>Вивчити напам’ять: «Я...»</p> <p>Формування власної думки про порушені у творах мотиви, проблеми. Формування життєвої позиції. Розвиток умінь її відстоювати. Шліфування навичок аргументованого, толерантного ведення дискусії</p> <p>Знати найосновніші відомості про митця, вміти про них узагальнено розповісти. Характеризувати основні мотиви його лірики. Вміти виокремити найактуальніші з них, пояснити свій вибір. Пояснити популярність пісенної лірики поета.</p> <p>Вивчити напам’ять: «Два кольори».</p> <p>Розвиток естетичного смаку, відчуття краси форми і змістової глибини поетичного образу. Формування національної свідомості громадянина України.</p> <p>Знати основні відомості про творчість поета. Згадати основні ознаки жанру балади, вміти порівняти її класичний взірць із баладою І.Драча. Шліфувати вміння аналізу поетичного твору. Пояснювати власне розуміння образів-символів поезій.</p> <p>Усвідомлення філософських категорій доброти,</p>

	<p>соняшника, сонця.</p> <p>ТЛ: балада (повторення)</p> <p>Микола Вінграновський “Сеньйорито акаціє, добрий вечір...” Коротко про поета, прозаїка, кіномитця. Учень О.Довженка. Вселюдські, національні мотиви крізь призму “інтимного самозосередження”. Вируюча пристрасть, несподівана асоціативність, буйна фантазія, образна деталь поезії. Інтимна лірика митця. Збірка інтимної лірики “Цю жінку я люблю”.</p>	<p>широти світогляду і світосприйняття, моральних переваг творчої, душевно щедрої людини.</p> <p>Знати найосновніші відомості про творчу спадщину митця. Вміти схарактеризувати ідейно-стильові особливості його поезій. Виділяти і пояснювати засоби поетичної мови, визначати віршовий розмір. Відшукувати образну деталь, пояснювати її роль. Висловлювати власне ставлення до розглянутої поезії.</p> <p>Вивчити напам’ять вірш.</p> <p>Усвідомлення специфіки ліричного самовираження творчою людиною, великого значення почуття любові в житті людини. Розвиток асоціативного мислення.</p>
4	<p>Ліна Костенко “Страшні слова, коли вони мовчать...”, “Українське альфреско”, “Хай буде легко. Дотиком пера...”, «Я вранці голос горлиці люблю...», “Недумано, негадано...”, “Маруся Чурай” Творчий шлях. Особливості індивідуального стилю (філософічність, історизм мислення, традиційність, інтелектуалізм, публіцистичність). “Страшні слова, коли вони мовчать” – ліричний роздум про значення слова в житті людини, суть мистецтва. “Вічні” українські фольклорні типи, новітнє переосмислення традиційної ситуації, образи-архетипи як атрибути української свідомості (“Українське альфреско”). Інтимна лірика як спонука до роздумів про суть кохання. Її сповідальність. Пейзажна і філософська лірика. Історико-фольклорна основа історичного роману у віршах “Маруся Чурай”. Духовне життя нації крізь призму нещасливого кохання. Центральні проблеми: митець і суспільство, індивідуальна</p>	<p>Знати про життя і твори Ліни Костенко. Вміти схарактеризувати її у порівнянні з іншими поетами. Закріплювати навички аналізу ліричного твору, його образної системи, художніх засобів – аналізуючи твори поетеси, виділяючи в них провідні мотиви.</p> <p>Вміти визначати жанр “Марусі Чурай”, історично-фольклорну основу твору. Коментувати особливості сюжету, композиції. Словесно створювати образний портрет Марусі. Порівнювати цей образ з іншими, спираючись на приклади з тексту. Висловлювати своє ставлення до вчинків героїні, її морального вибору. Виконувати творчу роботу з вираженням власного ставлення до поезії.</p> <p>Вивчити напам’ять: один вірш, уривок з роману «Маруся Чурай» (на вибір).</p> <p>Виховання почуття відповідальності за вчинки, усвідомлення права на власний моральний вибір. Розвиток духовних якостей.</p>

	<p>свобода людини.</p> <p>ТЛ: роман у віршах, образи-архетипи.</p>	
2	<p>Василь Стус “Мені зоря сіяла нині вранці...”, “Крізь сотні сумнівів я йду до тебе...”, “Господи, гніву пречистого...”, “О земле втрачена, явився...”, “Як добре те, що смерті не боюсь я...”</p> <p>Поет як символ незламного духу, збереження людської гідності. Загальний огляд творчості. Узагальнені образи крізь призму індивідуальної долі. Основні тематично-проблемні лінії: душа людини “перед вічністю високого неба” (відчуження від світу, проблема вибору, стан трагічної самотності і активної дії, формування себе); атмосфера розгнітного духу тоталітарної системи; Україна-мрія і Україна знищена, скорена. Поезія Стуса – зразок “стоїчної” поезії у світовій ліриці.</p> <p>ТЛ: метафора (поглиблено).</p>	<p>Знати трагічну долю поета. Вміти схарактеризувати його творчість: визначати провідні мотиви, ідеї, аналізувати образи-символи. Шліфувати навички порівняльного аналізу (розглянути образ України у В.Симоненка і В.Стуса). Самостійно аналізувати вірші поета, висловлювати власні роздуми з приводу порушених у них проблем.</p> <p>Вивчити напам’ять: “Як добре те, що смерті не боюсь я” (на вибір).</p> <p>Виховання рис “стоїцизму”, активної життєвої позиції. Усвідомлення понять честі, людської гідності, мужності, сили духу на прикладі життя В.Стуса.</p>
3	<p>ПРОЗА другої половини ХХ ст. Інтенсивний розвиток української прози (твори В.Дрозда, Є.Гуцала, В.Шевчука, Гр.Тютюнника, А. Дімарова, О.Гончара, П.Загребельного та ін.). Її новаторські особливості. Національна специфіка. Розмаїття тематики й жанрове розмаїття.</p> <p>Олесь Гончар “За мить щастя”, “Залізний острів” (із роману “Тронка”), Загальна характеристика доробку О.Гончара -романтика. Творчий злет у 60-ті роки. Його громадянська і життєва позиція, роль у духовному відродженні нації. Краса і сила кохання як матеріал художнього осмислення. Узагальнений образ миті життя,</p>	<p>Мати уявлення про українську прозу другої половини ХХ ст.</p> <p>Вміти схарактеризувати життя і творчість О.Гончара. Вміти проаналізувати епічний твір, визначати новелістичний жанр, виділяти провідні ідеї, образи, розкривати їх, спираючись на текст. Визначити основний пафос новел. Самостійно і вдумливо прочитати тексти, відшукуючи і пояснюючи в них роль кольорової гами, прояви романтичного в стильовій палітрі. Визначити провідну ідею, схарактеризувати образи-символи в новелі “Залізний острів”.</p>

	<p>філософія миті щастя людини (“Замить щастя”). Новела-засторога “Залізний острів” з роману «Тронка». Символіка танку юних Віталіка і Тоні на розпеченій палубі затонулого крейсера (гуманістичні цінності під загрозою цивілізаційних процесів).</p> <p>ТЛ: новела, роман та його види.</p>	<p>Усвідомлення філософської сутності щастя людини, його відносності і короткочасності. Усвідомлення небезпеки цивілізаційних процесів, здатності сучасної людини зберегти в собі свою сутність, свої почуття.</p>
2	<p>Григор Тютюнник “Три зозулі з поклоном” Коротко про письменника. “Вічна” тема “любовного трикутника” в новітній інтерпретації. Образ любові як втілення високої християнської цінності, яка вивисує людину над прагматичною буденністю, очищає її душу. Зміщення часових площин як художній засіб. Роль художньої деталі в розкритті характеру, ідеї.</p> <p>ТЛ: художня деталь (поглиблено).</p>	<p>Знати найголовніші відомості про письменника. Пригадати його твори, вивчені раніше. Розвивати навички визначення теми твору, його жанру, визначення провідної думки, аналізу образів, художніх засобів, особливостей композиції. Висловлювати власні роздуми про поведінку героїв і проблеми, порушені в новелі.</p> <p>Виховання краси почуттів, християнських взаємин між людьми. Усвідомлення високого сенсу почуття любові, вміння берегти її і цінувати.</p>
3	<p>Валерій Шевчук “Дім на горі” (повість-преамбула)</p> <p>Життя і творчість митця. Особливості світобачення, громадянська позиція. Зв’язок із давньою українською літературою. Композиція роману-балади “Дім на горі” (повість-преамбула і збірка новел “Голос трави”). Використання традиції європейської балади (сюжет кохання жінки і демонічної сили, трагізм). Розгалуженість сюжету. Барокове поєднання високого (духовного) і низького (буденного): дім на горі як фортеця нашої духовності, душі, підніжжя гори як поле боротьби добра і зла, світла і темряви. Барокові притчеві мотиви і символи (самотність, роздвоєння людини, блудний син, дорога). Жіноче начало і чоловіче у творі. Притчевість образів, епізодів.</p> <p>ТЛ: бароко, притчевість, символічність (поглиблено),</p>	<p>Знати основні відомості про письменника. Повторити відомості про епоху бароко і його культуру. Вдумливо і уважно прочитати повість-преамбулу до роману “Дім на горі”. Визначити основні сюжетні лінії, пов’язані з різними долями людей. Виділяти притчеві мотиви, пояснювати їхню бароковість. Характеризувати образи, коментувати притчевий підтекст епізодів. Удосконалювати навички розшифрування символів, алегоричних образів.</p> <p>Усвідомлення великого значення духовності для повноцінного розвитку і утвердження особистості.</p>

	роман-балада.	
3	<p>УКРАЇНСЬКА ІСТОРИЧНА ПРОЗА В лещатах радянської ідеології. Історичні твори З.Тулуб, П.Загребельного, Р.Іваничука, Ю.Мушкетика, І.Білика та ін.</p> <p>П. Загребельний “Диво” (скорочено) Коротко про письменника. Загальна характеристика історичної прози. Історична основа й художній вимисел у романі “Диво”. Софія Київська як історична пам’ятка та художній символ. Образ Сивоока (проблема творчого начала в людині, свободолюбства, людської гідності). Князь Ярослав Мудрий (проблема влади й людини). Наскрізні проблеми: людина перед вибором, людина у процесі самопізнання та самоствердження, людина-творець. ТЛ: історична правда і художній вимисел (повторення).</p>	<p>Розуміти складні історичні умови розвитку жанру історичної романістики. Називати найвідоміші взірці української історичної прози.</p> <p>Самостійно прочитати роман, знати його зміст. Характеризувати особливості його композиції, вміти відділити історичну достовірність і художній домисел. Шліфувати вміння аналізу образів-персонажів, розшифровувати їхній ідейний зміст. Вміти розглядати порушені проблеми крізь призму образів-персонажів. Вчитися обґрунтовувати власну думку прикладами з художнього тексту.</p> <p>Виконувати творчу роботу проблемного характеру.</p> <p>Розвиток уміння бачити крізь наскрізні проблеми твору власні. Формування інтересу до національної історичної романістики.</p>
2	<p>СУЧАСНА УКРАЇНСЬКА ЛІТЕРАТУРА (огляд) Історико-культурна картина літератури кінця ХХ – початку ХХІ ст. (на шляху до нового відродження). Літературні угруповання (Бу-Ба-Бу, “Нова дегенерація”, “Пропала грамота”, “ЛуГоСад” та ін.). Творчість Г. Пагутяк, Ю. Андруховчиа, О. Забужко, І. Римарука, В. Слапчука та ін. Утворення АУП (Асоціації українських письменників). Література елітна і масова. Постмодернізм як один із художніх напрямів мистецтва 90-х років, його риси. Сучасні часописи та альманахи.</p> <p>ТЛ: постмодернізм (повторення).</p>	<p>Розуміти і вміти пояснити вияв постмодернізму в українській художній літературі останнього часу. Запам’ятати її найвідоміших представників. Засвоїти значення поняття постмодернізму.</p> <p>Формування сучасного погляду на світ, людину в ньому.</p>
1	<p>Українська російськомовна поезія (огляд) Українська тематика у творах Миколи Ушакова («Стихи о Шевченко» та ін.), Леоніда</p>	<p>Знати про російськомовну українську поезію та її особливості, про ставлення цих поетів до історії українського народу, його культури та звичаїв.</p>

	Вишеславського («Мова» та ін.), Бориса Чичибабіна («С Україною в крові...»), «Тарас» та ін.) Леоніда Кисельова («Я позабуду все обиди...»), «Цари», «Язык не может сразу умереть...» та ін.).	
2	ЛІТЕРАТУРА РІДНОГО КРАЮ Ознайомлення з письменниками-земляками та їхніми творами.	Знати про письменників-земляків та їхні твори, прочитати взірці, висловлювати власну оцінку. Виховання шанобливого ставлення до людей творчих професій.
1	УРОК-ПІДСУМОК Бесіда про твори, вивчені упродовж навчального року. Зосередження уваги на їхніх художніх особливостях, новаторстві (на тлі відповідного відрізка часу).	Провести дискусію довкола питань розвитку сучасної української літератури та її перспектив. Висловлювати власні міркування про вивчені твори. Закріплення вміння виділяти явища одиничні, конкретні серед загальних.

Для додаткового (самостійного) читання:

П.Тичина. «Ой не крийся, природо, не крийся», «Енгармонійне», «Скорбна мати», «Дума про трьох вітрів», «І Белий, і Блок», «Мадонно моя...», «Золотий гомін».

М.Зеров. Поезії, переклади.

Ю.Клен. Поезії, поеми, «Спогади про неокласиків».

П.Филипович. Поезії.

В.Свідзинський. Поезії.

Є.Плужник. Поезії, «Галілей».

М.Бажан. «Гофманова ніч», «Сліпці», «Будівлі», «Нічні концерти».

М.Хвильовий. «Санаторійна зона», «Дорога й ластівка», «Сентиментальна історія», «Синій листопад», «Кіт у чоботях», «Вальдшнепи».

Ю.Яновський. «Голлівуд на березі Чорного моря», «Байгород», «Чотири шаблі».

І.Сенченко. «Із записок».

В.Підмогильний. «Невеличка драма», «Повість без назви...».

Г.Косинка. «Серце», «Змовини», «Гармонія», «На золотих богів», «Місячний сміх», «Фавст».

М.Куліш. «Маклена Граса», «Патетична соната».

В.Домонтович. «Романи Куліша», «Аліна і Костомаров», «Дівчина з ведмедиком», «Доктор Серафікус», «Болотяна Лукроза».

М.Йогансен. Поезії, «Подорож доктора Леонардо та його коханки Альчести у Слобожанську Швейцарію».

Г.Михайличенко. «Блакитний роман».

А.Любченко. «Вертеп», оповідання.

О.Слісаренко. «Чорний ангел».

Д.Гуменна. «Діти Чумацького шляху», «Мана», «Дар Евдотеї».

О. Довженко. «Земля», «Щоденник», «Ніч перед боєм».

Б.-І.Антонич. Поезії, «На другому березі».

Є.Маланюк. Поезії; «Нариси з історії нашої культури».

В.Бобинський. Поезії.

С.Гординський. Поезії.

К.Гриневичева. «Шоломи в сонці», «Шестикрилець».

Наталена Королева. «Предок», «1313», «Сон тіні».

Ірина Вільде. Новели, оповідання.

Н.Лівицька-Холодна. Поезії.
О.Лятуринська. Поезії.
Ю.Дараган. Поезії.
О.Стефанович. Поезії.
І.Багрянний. “Огненне коло”, “Сад Гетсиманський”, “Людина біжить над прірвою”.
Т.Осьмачка. «Старший боярин», “Ротонда душогубців”, “План до двору”.
У.Самчук. “Волинь”, “Юність Василя Шеремети”, “Морозів хутір” (перша частина трилогії “Ост”), «Марія».
Б.Певний. “Змова”, “Дійство у п’ятому вимірі”.
Н.Бічуя. “Десять слів поета”.
В.Симоненко. Поезії.
І.Драч. Поезії.
М.Вінграновський. Зб. “Цю жінку я люблю”.
Д.Павличко. Зб. “Таємниця твого обличчя”, “Покаянні псалми”.
І.Жиленко. Поезії.
Л.Костенко. Поезії, “Берестечко”, “Сніг у Флоренції”, “Дума про трьох братів неазовських”.
О.Гончар. “Тронка”, “Людина і зброя”, “Модри Камень”, “Ілонка”, «Собор», “Дума про тебе”.
М.Стельмах. “Дума про тебе”, “Чотири броди”, «Правда і кривда».
Г.Тютюнник. Новели, оповідання.
І.Калинець. Поезії.
В.Голобородько. Поезії, зб. “Українські птахи в українському краєвиді”.
М.Воробйов. Поезії.
В.Кордун. Поезії.
П.Мовчан. Поезії.
В.Герасим’юк. Поезії.
І.Римарук. Поезії.
Б.Нечерда. Поезії.
Л.Талалай. Поезії.
А.Мойсієнко. Поезії.
В.Стус. Поезії, листи.
В.Марченко. “Листи до матері”.
В.Земляк. “Зелені млини”.
В.Дрозд. “Спектакль”, “Самотній вовк”, “Листя землі”.
Г.Тютюнник. “Вир”.
Є.Гуцало. “Позичений чоловік”, оповідання.
П.Загребельний. “Роксолана”, “Я, Богдан (Сповідь у славі)”.
В.Шевчук. “Дім на горі” (повністю), “Юнаки з огненної печі”, “Місяцева зозулька з ластів”ячого гнізда” та ін.
Р.Іванчук. “Черлене вино”, “Журавлиний крик».
А.Дімаров. “Містечкові історії”, “Ідол”, “Його сім’я”, “Прожити й розповісти”.
В.Барка. Зб. “Океан”, «Жовтий князь».
Я. Стельмах «Синій автомобіль».
Ю.Мушкетик. “Яса”, “Гетьманський скарб”.
Ю.Андрухович. Поезії, “Рекреації”, “Московіада”, “Дванадцять обручів”.
О.Жовна. Оповідання, повісті.
Є.Кононович. “Імітація”, “Ностальгія”, оповідання.
Г.Пагутяк. “Записки білого пташка”.
В.Медвідь. “Збираючи каміння”, “Льох”.
О.Забужко. Поезії, “Дівчатка”, “Інопланетянка”.
О.Лишега. Поезії, “Брате Лі Бо, друже Ду Фу”.
Є.Пашковський. “Щоденний жезл”.

С.Процюк. “Інфекція”.

Ю.Іздрик. “Воцек”.

В.Діброва Оповідання.

О.Коломієць. “Фараони”, “Дикий Ангел”.

Л. Кисельов. «В п’ятдесят втором, холодном, трудном...», «Стихи о Тарасе Шевченко», «Луна позолотила иней...», «Дом Шевченко».

Б. Чичибабін. «Приготовление борща», «Проклятие Петру».

М. Ушаков. «Старый Киев» , «П. Г. Тычине».

Л. Вишеславський. «Это украинское село», «Песня над полем плывет, вздыхает...»